

Ce (nu) ne dorim atunci când modificăm legea penală.

O analiză preliminară a modificărilor aduse infracțiunilor contra persoanei prin Legea pentru prevenirea și combaterea femicidului și a violențelor care îl preced

Conf. univ. dr. Andra-Roxana Trandafir

Facultatea de Drept, Universitatea din București

Rezumat: *Materialul analizează modificările aduse infracțiunilor contra persoanei prin Legea pentru prevenirea și combaterea femicidului și a violențelor care îl preced, adoptată în luna martie 2026 de Parlamentul României.*

Sunt prezentate pe larg noile elemente circumstanțiale agravante din cadrul omorului calificat - care nu disting după cum victima este femeie sau bărbat -, fiind oferite direcții privind interpretarea noilor noțiuni folosite de legiuitor, precum cele de „control” și „dominație”, repere privind interpretarea agravantei de gen și a noii forme de omor comis în contextul părăsirii relației. Agravantele similare privind infracțiunile de determinare sau înlesnire a sinuciderii și cele contra integrității corporale sau sănătății sunt, la rândul lor, analizate.

Articolul identifică și erorile legislative, necorelările ori problemele de aplicare a unor dispoziții legale, precum și dificultățile de încadrare juridică și aplicare a pedepselor prin sistemul agravărilor succesive care determină majorări cu fracții de pedeapsă.

Fără a contesta utilitatea celorlalte prevederi ale noii legi, articolul subliniază că efectul preventiv al modificărilor Codului penal este discutabil, în contextul studiilor care nu arată progrese reale în sistemele hiper-represive și invită la prudență atunci când se modifică legea penală.

Sunt, de asemenea, prezentate și noile reguli privind punerea în mișcare a acțiunii penale din oficiu în cazul infracțiunilor de violență în familie în modalitatea lovirii, viol, agresiune sexuală, precum și violare de domiciliu în variantă agravată, precum și unele probleme pe care aceste reglementări le ridică.

Cuvinte cheie: *femicid; violență de gen; omor calificat; control; dominație; determinarea sau înlesnirea sinuciderii; lovire sau alte violențe; violență în familie; viol; agresiune sexuală; violare de domiciliu.*

What (we do not) want when amending criminal law. A preliminary analysis of the amendments to offenses against the person introduced by the Law on the prevention and fighting of femicide and the violence that precedes it

Abstract: *The paper analyzes the amendments to offenses against the person introduced by the Law on the prevention and fighting of femicide and the violence that precedes it, adopted in March 2026 by the Parliament of Romania. It provides a detailed presentation of the new aggravating circumstances within the framework of aggravated homicide - which do not distinguish based on whether the victim is a woman or a man -*

offering guidance on the interpretation of newly introduced notions, such as “control” and “domination”, as well as benchmarks for interpreting the gender-based aggravating circumstance and the new form of homicide committed in the context of separation. Similar aggravating circumstances concerning the offenses of determining or facilitating suicide and those against bodily integrity or health are also examined.

The article identifies legislative errors, inconsistencies and issues related to the application of certain legal provisions, as well as difficulties in legal classification and sentencing arising from the system of successive aggravations that lead to fractional increases in penalties.

Without disputing the usefulness of other provisions of the new law, the article emphasizes that the preventive effect of the amendments to the Criminal Code is debatable, in light of studies showing no real progress in hyper-repressive systems and calls for caution when amending criminal law.

The paper also presents the new rules regarding the initiation of criminal proceedings ex officio in cases of battery against a family member, rape, sexual assault and trespassing, as well as some of the issues raised by these regulations.

Key words: femicide; gender-based violence; aggravated homicide; control; domination; determining or facilitating suicide; battery or other forms of violence; domestic violence; rape; sexual assault; trespassing.

INTRODUCERE 162

I. MODIFICĂRILE ADUSE CODULUI PENAL ÎN MATERIA INFRAȚIUNILOR CONTRA VIEȚII 165

1. Trei noi elemente circumstanțiale ale omorului calificat 166

A. Omorul calificat ca formă de control sau dominație 167

B. Omorul calificat pentru motive legate de gen și altele asemenea 172

C. Omorul calificat în contextul părăsirii relației 175

2. Un nou element circumstanțial agravant în cazul infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii 178

II. MODIFICĂRILE ADUSE CODULUI PENAL ÎN MATERIA INFRAȚIUNILOR CONTRA INTEGRITĂȚII CORPORALE SAU SĂNĂȚĂȚII 180

1. O modificare nedusă până la capăt a art. 195 C.pen.? 181

2. Violențe comise în circumstanțe agravante 182

III. MODIFICĂRILE ADUSE CODULUI PENAL ÎN MATERIA INFRAȚIUNII DE VIOLENȚĂ ÎN FAMILIE..... 183

1. Referirea la art. 195¹ C.pen. în cadrul violenței în familie 183

2. Obligativitatea punerii în mișcare a acțiunii penale din oficiu pentru lovirea comisă asupra unui membru de familie. Referirea eronată, în art. 199 alin. (2) C.pen., la art. 195¹ C.pen..... 183

3. Menținerea posibilității punerii în mișcare a acțiunii penale din oficiu în cazul vătămării corporale din culpă a unui membru de familie 186

IV. MODIFICĂRILE ADUSE CODULUI PENAL ÎN MATERIA INFRAȚIUNILOR CONTRA LIBERTĂȚII ȘI INTEGRITĂȚII SEXUALE COMISE ÎMPOTRIVA MAJORILOR	186
1. Eliminarea necesității plângerii prealabile în cazul infracțiunii de viol.....	187
2. Eliminarea necesității plângerii prealabile în cazul infracțiunii de agresiune sexuală și introducerea posibilității împăcării	188
V. MODIFICAREA ADUSĂ CODULUI PENAL ÎN MATERIA INFRAȚIUNII DE VIOLARE DE DOMICILIU.....	188
CONCLUZII.....	190

INTRODUCERE

La data de 25 martie 2026, Camera Deputaților a adoptat Legea pentru prevenirea și combaterea femicidului și a violențelor care îl preced, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative (PL-X nr. 42/2026)¹, după ce Senatul adoptase o altă versiune a proiectului la 2 februarie 2026. Inițiativa legislativă s-a bucurat de o largă susținere, atât în rândul parlamentarilor, care au semnat-o în număr mare (268, conform paginii web a Camerei Deputaților) și votat-o aproape în unanimitate (a existat un singur vot împotriva și două abțineri), cât și printre organizațiile non-guvernamentale, în special în contextul omorurilor comise asupra femeilor care au fost îndelung discutate în presă în ultimul an.

Adoptarea Legii s-a bucurat de o largă acoperire mediatică și a fost dezbătută pe rețelele sociale, fiind atât salutăată, cât și criticată, în special din perspectiva consacrării legislative a unei eventuale discriminări între bărbați și femei. Se cuvine menționat, din capul locului, că Legea **nu introduce în Codul penal termenul de „femicid”** și nu prevede elemente circumstanțiale agravante pentru motivul că victima este femeie. În schimb, într-adevăr, Expunerea de motive justifică necesitatea Legii prin violența crescută împotriva femeilor și, pentru prima dată, este introdus în legislația națională termenul de „femicid”², dar, așa cum am arătat, nu în Codul penal, ci, mai ales, pentru a permite colectarea datelor și elaborarea unor instrumente specifice de evaluare și gestionare a riscurilor. Totuși, analiza modificărilor aduse legii penale nu poate fi disociată de justificarea acestora - protecția sporită a femeilor împotriva violenței.

---

* Având în vedere multitudinea surselor folosite, s-a utilizat asistența oferită de instrumentele de inteligență artificială pentru traducerea unor dispoziții legale străine, cu verificarea și adaptarea ulterioară a textului de către autoare.

¹ Pentru parcursul legislativ, a se vedea [această adresă](#), Legea urmând a fi trimisă la promulgare (la 4 aprilie 2026). În cuprinsul acestui material, vom folosi termenul „Legea” pentru a desemna Legea pentru prevenirea și combaterea femicidului și a violențelor care îl preced, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative.

² Potrivit art. 1 alin. (3) lit. a) din Lege, „femicidul” este „uciderea cu intenție a unei femei, precum și moartea unei femei, survenită ca urmare a lovirilor sau vătămărilor cauzatoare de moarte ori a altor infracțiuni intenționate urmate de moartea victimei, indiferent dacă faptele sunt comise de un membru al familiei sau de o altă persoană”.

Cu titlu preliminar, menționăm că, spre deosebire de alte proiecte de lege care își propun să reducă numărul de infracțiuni săvârșite exclusiv prin modificări aduse Codului penal, acesta are meritul de a reglementa măsuri și în alte planuri.

Precizăm, de asemenea, în acest punct, că Expunerea de motive a Legii citează date din care rezultă că rata omorurilor comise în România este mai mare decât în celelalte state membre UE, că plângerile formulate la Poliție pentru violențe împotriva femeilor și violență domestică a crescut în ultimii 10 ani, iar procentul femeilor victime ale omorurilor înregistrate în România a fost mai mare decât cel înregistrat la nivel mondial; similar, procentul femeilor ucise de un membru al familiei în totalul omorurilor înregistrate în România a fost mai mare decât cel înregistrat la nivel mondial.

În schimb, datele prezentate arată că, în perioada 2015-2024, numărul de victime femei ale omorurilor a scăzut (de la 64 în 2015 la 25 în 2023 și 31 în 2024). Deși perioada este foarte scurtă pentru a arăta o stabilizare a tendinței descendente, mai ales față de datele din presă pentru anul 2025³, primim cu rezerve unele afirmații ale instanțelor de judecată care, în ultimele luni, pe fondul mediatizării cazurilor de femucid, consideră că a crescut *alarmant* numărul de omoruri comise asupra femeilor. Astfel, chiar termenul de „femicid”, inexistent în hotărârile penale, cu o excepție, până la data publicării articolului anterior redactat pe această temă⁴, se regăsește astăzi în 9 hotărâri, dintre care cităm:

- o hotărâre privind infracțiunea de violență în familie raportată la omor calificat, în care se reține că *„nu poate instanța să nu observe impactul social pe care l-au avut acțiunile inculpatului, prin săvârșirea faptei într-un mediu circulat, liniștit, la o oră de vârf, precum și panica generalizată după săvârșirea infracțiunii de către inculpat în rândul persoanelor care fac parte din aceeași categorie socială ca victima, în contextul creșterii constante a numărului de cazuri de femucid în România. Aceste elemente conduc la concluzia că efectele faptelor comise se resimt și în prezent”*⁵ – subl. ns.;
- hotărâri în materia nerespectării ordinului de protecție și a luării ori înlocuirii măsurilor preventive, în care se reține, de pildă, că *„arestarea preventivă a inculpatului este proporțională cu împrejurările referitoare la fapte și la persoana inculpatului având în vedere că inculpatul a ales să comită o nouă infracțiune, în mod intenționat, în timp ce știa că se află sub măsura controlului judiciar și este emis și ordin de protecție în acest sens, respectiv, s-a apropiat de persoana vătămată, iar lăsarea lui în libertate ar reprezenta o amenințare imediată și reală la adresa vieții și siguranței acesteia, în contextul alarmant al cazurilor de femucid mediatizate recent. Acest lucru demonstrează o totală sfidare față de autoritatea legii și de obligațiile impuse”*⁶ ori „în

³ A se vedea informațiile disponibile la [această adresă](#).

⁴ A se vedea A.R. Trandafir, Naming to fight it. Femicid, feminicid, legicid în România anulului 2025, în AUBD – Forum Juridic nr. 2/2025, p. 215 și urm., disponibil la [această adresă](#). Articolul a fost publicat la data de 27 octombrie 2025.

⁵ A se vedea Trib. Prahova, Secția penală, s.pen. nr. nr. 25/2026 din 11.02.2026, nedefinitivă, disponibilă la [această adresă](#).

⁶ A se vedea Jud. Slatina, încheierea nr. 3/2026 din 19.01.2026, disponibilă la [această adresă](#). Similar, s-a reținut că *„faptul că inculpatul a ales să comită o nouă infracțiune, în mod intenționat, în timp ce cunoștea că se află sub măsura controlului judiciar și a ordinului de protecție, respectiv s-a apropiat de persoana vătămată și a discutat cu aceasta, arată disprețul acestuia față de normele sociale, iar lăsarea lui în libertate ar reprezenta o amenințare imediată și reală la adresa vieții și siguranței numitei (...), mai ales în contextul alarmant al cazurilor de femucid mediatizate recent”*. A se vedea Jud. Dorohoi, încheierea nr. 124/2025 din 05.12.2025, disponibilă la [această adresă](#).

acest moment al procesului penal, **având în vedere contextul social în care infracțiunile de femicid au luat o amploare de necontrolat**, văzând și necesitatea împiedicării acestuia de a reitera comportamentul antisocial penal, realizarea eficientă a scopurilor procesului penal pot fi garantate numai prin plasarea inculpatului sub incidența măsurii arestării preventive, aceasta fiind potrivită, conform art. 202 alin. (3) C.pr.pen., să asigure o bună desfășurare a activității judiciare și să prevină săvârșirea de către inculpat a unor noi infracțiuni.”⁷ – subl. ns.;

- hotărâri de condamnare în materia nerespectării ordinului de protecție, care este văzut ca un factor de risc pentru femicid: „**instanța subliniază că infracțiunea de nerespectare a ordinului de protecție este o formă incipientă de manifestare a violenței de gen, iar tolerarea ei ar putea încuraja perpetuarea unor tipare comportamentale periculoase, cu potențial de escaladare către forme severe de violență domestică sau chiar femicid. Astfel, conduita sa denotă o atitudine de sfidare a autorității hotărârilor judecătorești și o persistență comportamentală specifică infracțiunilor de tip intrafamiliar, motiv pentru care reacția penală trebuie să urmărească în mod prioritar prevenirea escaladării către forme mai grave de violență**”⁸ – subl. ns.

Desigur, aceste din urmă hotărâri prezintă informații corecte și este adevărat că procentele privind femicidele sunt mari și, chiar dacă nu ar fi, orice viață trebuie protejată. Credem totuși că nici legiuitorul și nici instanțele (în primele două categorii de hotărâri) nu ar trebui să preia discursul public care nu se bazează pe date științifice pentru a justifica proiecte de lege (astfel cum s-a întâmplat în alte situații) ori pedepse și măsuri procesuale. Însă, întrucât despre oportunitatea unor modificări legislative în această materie, despre date statistice și despre felul în care credem că problema prevenirii violenței de gen trebuie abordată am mai scris cu altă ocazie⁹, scopul principal al acestui studiu este de a sublinia ceea ce este nou în legislația penală, inadvertențele reglementării¹⁰ și problemele care pot apărea în practica judiciară; prin urmare, de data aceasta, abordarea este mai degrabă una juridică și doar în mod indirect și acolo unde va fi necesar vor fi avute în vedere aspecte criminologice.

Prezentul material nu își propune deci să prezinte prima parte a legii, cea care se ocupă cu definirea femicidului¹¹, clasificările acestuia, instrumentele de evaluare a riscurilor, educația pentru egalitate de gen în această materie ori modalitatea în care vor fi realizate și analizate datele statistice (art. 1-5 și, totodată, partea finală - art. 8). De asemenea, nu vor fi avute în vedere nici modificările aduse Codului de procedură penală (art. 7)¹², ci va fi analizat

⁷ A se vedea Trib. Buzău, Secția penală, încheierea nr. 274/2025 din 04.12.2025, disponibilă la [această adresă](#).

⁸ A se vedea Jud. Zalău, s.pen. nr. 435/2025 din 12.11.2025, disponibilă la [această adresă](#); Jud. Zalău, s.pen. nr. 22/2026 din 16.01.2026, disponibilă la [această adresă](#).

⁹ A se vedea A.R. *Trandafir*, Naming to fight it. Femicid, feminicid, legicid în România anulului 2025, cit. supra. Pentru cei care nu au înțeles termenul de „legicid” folosit în respectivul articol și l-au preluat pentru a desemna omorul comis din motive legate de gen, precizăm acum că este vorba de o noțiune inventată, folosită ironic în acel context.

¹⁰ Subliniem că nu ne-am propus să analizăm dacă aspectele semnalate pot constitui și critici valabile de neconstituționalitate.

¹¹ Deși unele comentarii ar merita făcute cu privire la definiții; de pildă, art. 1 prevede, la alin. (4), că „*există tentativă de femicid intim sau non-intim atunci când hotărârea de a acționa potrivit dispozițiilor alin.(3) lit.b) și c) s-a realizat prin acte de punere în executare, însă executarea a fost întreruptă sau nu și-a produs efectul, din cauza unor circumstanțe independente de voința făptuitorului*”. Înțelegem cu greu de ce este nevoie de o definiție diferită a tentativei, câtă vreme Codul penal vorbește, din 2014, de *punerea în executare a intenției de a săvârși infracțiunea*, iar partea finală din definiția din Lege nu este prevăzută de art. 32 C.pen.

¹² Cu toate că, și în această privință, unele întrebări merită ridicate, în raport cu art. 958 C.civ.

doar art. 6 pct. 2-10 care vizează o serie de intervenții asupra Codului penal – Partea specială¹³. În acest sens, vom grupa infracțiunile în funcție de capitolul în care sunt prevăzute în Titlul I din Codul penal, urmând să prezentăm schimbările care au intervenit în ceea ce privește infracțiunile contra vieții (I), contra integrității corporale sau sănătății (II), infracțiunile săvârșite asupra unui membru de familie (III), infracțiunile contra libertății și integrității sexuale comise împotriva majorilor (IV) și cele ce aduc atingere domiciliului și vieții private, mai exact infracțiunea de violare de domiciliu (V).

Precizăm și că propunerea de introducere a unui nou articol în capitolul dedicat infracțiunilor contra libertății persoanei¹⁴, propunere care fusese adoptată de Senat, a fost eliminată prin Raportul comun asupra proiectului, trimis spre dezbatere, în fond, Comisiei speciale comune a Camerei Deputaților și Senatului în domeniul legislației privind prevenirea, combaterea și sancționarea violenței domestice – „România fără violență domestică” și Comisiei juridice, de disciplină și imunități¹⁵. Rațiunea eliminării textului a fost că „ar crește prea mult cuantumul pedepselor”. Ne întrebăm, totuși, cât de mult este prea mult dacă, de pildă, este considerată prea mare o pedeapsă cu închisoarea de la 3 luni și 22 de zile la 1 an și 3 luni ori cu amenda pentru amenințarea care ar fi fost comisă ca formă de control sau dominație asupra soției¹⁶, dar este potrivită o pedeapsă cu închisoarea de la 1 an și 8 luni la 10 ani și 5 luni (mai mare ca minimul special pentru omor) pentru o lovire comisă în public împotriva aceleiași persoane, care a determinat leziuni evaluate cu 2-3 zile de îngrijiri medicale¹⁷.

I. MODIFICĂRILE ADUSE CODULUI PENAL ÎN MATERIA INFRACTIUNILOR CONTRA VIEȚII

Principalele modificări aduse Codului penal apar, astfel cum rezultă din titlul Legii, în cazul infracțiunii de omor, mai exact în ceea ce privește omorul calificat, care primește trei

¹³ În ceea ce privește Partea generală a Codului, potrivit art. 6 pct. 1 din Lege, modificarea vizează extinderea, de la 1-5 ani, la 1-10 ani, a duratei pedepsei complementare a interzicerii următoarelor drepturi: drepturile părintești; dreptul de a fi tutore sau curator; dreptul de a deține, purta și folosi orice categorie de arme; dreptul de a comunica cu victima sau cu membri de familie ai acesteia, cu persoanele cu care a comis infracțiunea sau cu alte persoane, stabilite de instanță, ori de a se apropia de acestea; dreptul de a se apropia de locuința, locul de muncă, școala sau alte locuri unde victima desfășoară activități sociale, în condițiile stabilite de instanța de judecată.

¹⁴ Textul adoptat de Senat era următorul:

„Art. 208¹. Fapte comise în circumstanțe agravante

(1) Dacă faptele prevăzute în prezentul capitol sunt săvârșite asupra unei persoane cu privire la care făptuitorul exercită sau pretinde că este îndreptățit să exercite control sau dominație ca urmare a faptului că acesta se află ori s-a aflat într-o relație de căsătorie cu victima sau într-o relație asemănătoare aceleia dintre soți, indiferent de durata acesteia sau de împrejurarea că făptuitorul a locuit sau nu cu victima, limitele speciale ale pedepsei prevăzute de lege se majorează cu o pătrime.

(2) În cazul faptelor prevăzute la art. 206 și art. 208, săvârșite în condițiile prevăzute la alin. (1), acțiunea penală poate fi pusă în mișcare și din oficiu.”

¹⁵ Denumit în continuare „Raportul” și disponibil la [această adresă](#).

¹⁶ În varianta agravată eliminată – art. 208¹ rap. la art. 206 C.pen.

¹⁷ Conform art. 199 rap. la art. 193 alin. (2), (2¹) rap. la art. 195¹ C.pen., care determină majorarea pedepsei de la 1-5 ani [art. 193 alin. (2) C.pen.] cu o treime [art. 193 alin. (2¹) C.pen.], o pătrime [art. 195¹ alin. (1) C.pen.], iar apoi maximul special astfel obținut se majorează cu o pătrime [art. 199 alin. (1) C.pen., dacă considerăm aplicabil și acest text de lege; vom explica problemele privind incidența acestui articol în cazul în care se reține și art. 195¹ C.pen. în cele ce urmează].

noi elemente circumstanțiale agravante după ce, în 2023, fusese adăugat cel de la art. 189 alin. (1) lit. i) C.pen. (1). La rândul ei, infracțiunea de determinare sau înlesnire a sinuciderii a fost modificată, primind o nouă variantă agravată (2).

1. Trei noi elemente circumstanțiale ale omorului calificat

Justificarea modificărilor aduse infracțiunii de omor calificat este prezentată în Expunerea de motive în următorii termeni: „*una dintre principalele probleme pe care prezenta lege le rezolvă este aceea că, în lipsa încadrării juridice ca omor calificat a uciderii unui membru de familie, instanțele de judecată nu puteau aplica detenția (detențiunea – n.n.) pe viață, desi această pedeapsă este prevăzută de legislația din majoritatea statelor europene care au reglementat fie fucidul ca infracțiune distinctă, fie ca agravantă a omorului uciderea partenerului/partenerei ori uciderea altui membru de familie.*” Dimpotrivă, trebuie menționat că Legea nu rezolvă această problemă, în sensul că uciderea unui membru de familie nu va putea nici de acum înainte pedepsită cu detențiunea pe viață. Un astfel de deziderat ar fi putut fi atins prin modificarea art. 199 C.pen. în sensul că (și) infracțiunea de omor prevăzută de art. 188 C.pen. comisă asupra unui membru de familie se poate pedepsi cu detențiune pe viață, or Legea nu prevede o astfel de modificare. Chiar dacă art. 189 C.pen. primește trei noi elemente circumstanțiale agravante care vizează o parte dintre situațiile în care femeile sunt ucise¹⁸, acestea nu acoperă toate ipotezele în care victima este membru de familie (de pildă, dacă este bărbat) și nici măcar toate situațiile de fucid definit de Lege, nici în art. 1 alin. (3) lit. a) - uciderea cu intenție a unei femei ori moartea ca urmare a altor infracțiuni - și nici în lit. b)-d) al aceluiași text de lege (de exemplu, ipoteze de fucid indirect sau omorul comis în scopul împiedicării sau reprimării exercitării drepturilor sau libertăților fundamentale ale femeii – de pildă, dreptul la vot, dreptul de a munci, fără motive legate de gen).

Nu poate fi ignorat nici efectul disuasiv limitat - dacă nu chiar inexistent în această materie - al posibilității aplicării detențiunii pe viață în cazuri de fucid, pentru motivele arătate în studiul anterior¹⁹, ce pornesc de la opera lui Beccaria și ajung la realitatea cazurilor de fucid, în care autorul nu face un calcul rațional, de tip *cost de oportunitate*, neavând un prag al pedepsei de la care se oprește din a comite fapta, mai ales în contextul în care, de multe ori, acesta se sinucide ori încearcă să se sinucidă după comiterea faptei.

Mai mult decât atât, în absența unei analize a practicii judiciare, pe care o considerăm necesară și o avem în vedere, este greu de spus dacă instanțele aveau în vedere aplicarea detențiunii pe viață în cazuri de fucid și cadrul legislativ nu a permis acest lucru, dar au aplicat pedeapsa închisorii în quantum maxim (20/25/27 de ani, după caz). O analiză preliminară ne arată, dimpotrivă, că pedeapsa maximă este rareori pronunțată.

Trecând peste aceste aspecte, cele trei noi forme de omor calificat vizează uciderea unei persoane ca formă de control sau dominație (A), pentru motive legate de gen și altele asemenea (B) și în contextul părăsirii relației (C).

¹⁸ Conform Expunerii de motive a Legii, ponderea medie a fucidelor comise de către partenerii intimi (soți/foști soți, concubini/foști concubini, iubiți/foști iubiți) în totalul fucidelor, a fost de 55,2% (44,6-69%).

¹⁹ A se vedea A.R. *Trandafir*, Naming to fight it. Fucid, fucid, legucid în România anului 2025, cit. supra.

A. Omorul calificat ca formă de control sau dominație

Primul element circumstanțial nou introdus, la lit. j) a art. 189 alin. (1) vizează omorul săvârșit „asupra unei persoane **ca formă de exercitare a unui control sau dominații** ca urmare a faptului că **acesta se află ori s-a aflat într-o relație de căsătorie cu victima sau într-o relație asemănătoare aceleia dintre soți, indiferent de durata acesteia sau de împrejurarea că făptuitorul a locuit sau nu cu victima**” – subl. ns.

Potrivit Expunerii de motive, „lit. j) se referă atât la situațiile de omor săvârșite asupra actualului/fostului soț sau concubin și, respectiv, actualei/fostei soții/concubine, indiferent de durata relației și de aspectul locuirii împreună a concubinilor. Această agravantă vizează, însă, nu doar existența unei astfel de calități, ci și asocierea unui comportament de control asupra victimei; pentru rațiuni similare se introduc agravante similare și la celelalte infracțiuni de violență fizică.”

Precizăm că propunerea legislativă și textul adoptat de Senat avea o formulare diferită în partea introductivă, referindu-se la o persoană „**cu privire la care făptuitorul exercită sau pretinde că este îndreptățit să exercite control sau dominație**”. Modificarea a survenit în urma Raportului, fără o motivare anume și fără a fi corelată cu textul introdus la art. 191 C.pen., astfel cum vom arăta în secțiunea corespunzătoare. Din acest motiv, textul suferă și de o problemă de redactare - prin eliminarea referirii la „făptuitor” din partea introductivă, pronumele demonstrativ „acesta” nu mai înlocuiește decât implicit un substantiv.

Dincolo de aspectele terminologice, reamintim că noțiunile de „control” și „dominație” sunt folosite în Codul penal italian, în infracțiunea de femicid introdusă la 25 noiembrie 2025²⁰. Trebuie însă precizat că, în Italia, se arată că jurisprudența Curții de casație examinase deja, anterior modificării Codului penal, modul concret în care aceste forme de conduită se manifestă în cadrul comiterii unor infracțiuni specifice, cum ar fi actele de persecuție (*atti persecutori*)²¹, prevăzută de art. 612-bis Cod penal²² și violență în familie (art. 572 Cod penal)²³. Situația este diferită în țara noastră, unde noțiunile sunt aproape străine legislației și jurisprudenței naționale, ceea ce ar putea ridica, s-a spus deja în spațiul public, probleme pe tărâmul principiului legalității. S-ar mai putea reproșa, de asemenea, că încercarea de transpunere în Codul penal a unor concepte eminent sociologice riscă să fie nu doar lipsită de claritate și previzibilitate, ci poate lăsa în afara incriminării comportamente care să fie în egală măsură grave (de pildă, abuzul de putere la care se referă

---

²⁰ Potrivit art. 577-bis C.pen. italian: „*Oricine cauzează moartea unei femei atunci când fapta este comisă ca un act de ură sau de discriminare sau de abuz de putere (prevaricațiune – în original) ori ca un act de control, posesie sau dominare asupra sa în calitate de femeie, sau în legătură cu refuzul femeii de a iniția sau menține o relație afectivă, ori ca un act de limitare a libertăților sale individuale, este pedepsit cu închisoarea pe viață. În afara acestor cazuri, se aplică articolul 575*”. A se vedea, pentru această modificare, A.R. Trandafir, Italia devine al patrulea stat membru UE care introduce infracțiunea de femicid (*femminicidio*), disponibil la [această adresă](#).

²¹ A se vedea Curtea de casație italiană, decizia nr. 9966/2017 și decizia nr. 20786/2019, disponibilă la [această adresă](#), ambele citate în dosarul legislativ al propunerii privind femicidul, disponibil la [această adresă](#).

²² Potrivit acestui text de lege: „*Cu excepția cazului în care fapta constituie o infracțiune mai gravă, este pedepsit cu închisoare de la un an la șase ani și șase luni orice persoană care, prin comportamente repetate, amenință sau hărțuiește o persoană în așa fel încât să îi provoace o stare persistentă și gravă de anxietate sau teamă ori să genereze o temere justificată pentru siguranța proprie sau cea a unui membru apropiat al familiei ori a unei persoane legate de acesta printr-o relație afectivă, ori să o constrângă să își schimbe obiceiurile de viață.*”

²³ A se vedea Curtea de casație italiană, decizia nr. 20870/2025, citată în același dosar legislativ indicat *supra*, la nota nr. 21.

textul de lege din Codul italian). Câtă vreme nu există o definiție general acceptată²⁴, cel puțin la nivel european (întocmai ca în cazul noțiunii de femicid), *controlul* ori *dominația* se pot dovedi doar „împrumuturi” de moment, care vor fi probabil dificil de reținut, într-o primă fază, în practica judiciară.

Totuși, experiența italiană poate servi ca model în vederea interpretării acestor termeni. Astfel, în a doua cauză privind actele de persecuție la care ne-am referit mai sus, inculpatul fusese trimis în judecată pentru mai multe infracțiuni, printre care și cea de omor agravat comis de o persoană care a comis o hărțuire, dovedindu-se că și-a ucis fosta parteneră. S-a reținut, în ceea ce privește noțiunile de „control” și „dominare” că inculpatul „a supus victima unui control continuu și strict, prin pândă, intruziuni informatice și contacte telefonice, astfel încât să poată afla cu cine se întâlnea, unde se afla, atât ziua, cât și noaptea, muștrând-o reacționa dur de îndată ce observa comportamente care îi păreau a fi un indiciu al dorinței victimei de a se sustrage de sub dominația sa. Relația pe care acuzatul o stabilise era una de asupra și posesie, neputând tolera faptul că (...) avea o viață socială din care el era exclus (...). Hotărârea atacată a ținut astfel seama în mod adecvat de faptul că ar fi impropriu să se vorbească, în cazul de față, despre sentimente de gelozie, fiind vorba de fapt de voința de a instaura și menține o situație de dominare asupra persoanei pe care pretindea să o aibă” și că trebuie făcută „o distincție între gelozie, care nu poate fi considerată un motiv futil, și cea care se însoțește de intenția punitivă a celui care exercită asupra victimei propria sa dominație²⁵. Inculpatul a exercitat asupra (...) și o adevărată dominație, punând în aplicare măsuri punitive de fiecare dată când bănuia că aceasta avea un comportament care îl rănea”.

De altfel, deși nu sunt explicate în mod expres, noțiunile de „control” și „dominație” nu sunt complet necunoscute nici jurisprudenței naționale foarte recente în materia nerespectării ordinilor de protecție, infracțiune uneori reținută în concurs în aceste hotărâri cu alte infracțiuni comise față de fosta soție ori parteneră²⁶.

---

²⁴ A se vedea, pentru noțiunea mai largă de *control coercitiv* (care pare a îngloba și dominația din textul nostru de lege), E. Stark, *Coercive Control: How Men Entrap Women in Personal Life*, Oxford University Press, 2009; A. Gruev-Vintilă, *Controlul coercitiv*, Ed. Polirom, 2026. De pildă, în Australia, un studiu a arătat că toți autorii celor 111 omoruri comise de bărbați asupra partenerii lor, între 2008 și 2016, manifestau comportamente coercitive și de control înainte de a trece la fapta criminală. A se vedea, pentru aceste aspecte, *Le contrôle coercitif, une notion plus précise pour lutter contre les féminicides*, în *Le Monde*, disponibil la [această adresă](#). Noțiunea de *control coercitiv* este integrată în legislație în Marea Britanie, Scoția, Canada și câteva state americane. O propunere de lege din Franța care introducea o infracțiune definită ca „*manoperele deliberate și repetate de destabilizare psihologică, socială și fizică, care au ca efect diminuarea capacității de acțiune a victimei și generarea unei stări de vulnerabilitate sau de supunere, constituie violență psihologică*”, adoptată de Adunarea Națională în primă lectură la 3 decembrie 2024 (textul este disponibil la [această adresă](#); a se vedea art. 3) nu a fost reținută ca atare de Senat (a se vedea textul disponibil la [această adresă](#)). Se propune însă introducerea unei noi forme de hărțuire morală, definită ca „*afirmațiile sau comportamentele repetate care au ca scop sau efect restrângerea gravă a libertății de deplasare a victimei ori a vieții sale private sau familiale sau constrângerea vieții sale cotidiene prin amenințări ori presiuni psihologice, economice sau financiare*”. Textul se află pentru a doua lectură la Adunarea Națională.

²⁵ *Dominio possessorio*, în original.

²⁶ S-a reținut, într-o cauză în care inculpatul a fost condamnat pentru violență în familie în modalitatea lovirii, violare de domiciliu și nerespectarea ordinului de protecție, comisă în contextul divorțului inițiat de victimă după o relație dificilă și în care s-au exercitat multiple violențe împotriva ei, că „*nicio împrejurare, fie că este vorba de frustrări, gelozie, ori dezamăgiri, nu conferă dreptul de a agresa, de a umili sau de a controla o altă persoană. În acest sens, instanța a amintit faptul că orice conflict conjugal, chiar și cele generate de trădări, fie ele reale sau percepute, oricât de dureroase ar fi, nu pot fi niciodată soluționate prin violență, intimidare sau control. Dreptul penal, dar mai ales principiile fundamentale ale conviețuirii sociale, impun ca asemenea situații să fie*

Având în vedere aceste aspecte, putem afirma că, în sensul legii penale, *controlul* se va referi la voința autorului de a reglementa, conduce sau limita alegerile personale ale victimei²⁷ (locuința, relațiile afective și sociale, activitatea profesională, utilizarea bunurilor ș.a.). Precedând fucidul, controlul se manifestă deseori prin împiedicarea victimei să iasă din casă, controlul comunicațiilor (citirea SMS-urilor, e-mailurilor, ascultarea telefonului), gestionarea sau sustragerea banilor, cheilor, documentelor, folosirea de dispozitive pentru localizare ori urmărire, supravegherea modului în care se îmbracă victima, interdicția de a-și face manichiura, de a se machia etc. De pildă, într-una din hotărârile citate în articolul precedent, se arată că inculpatul (după ce exercitase violențe) „*nu i-a dat victimei voie să iasă din casă decât pentru a merge la magazin și atunci doar cu telefonul pornit pe apel video*”²⁸. Controlul este recunoscut și în jurisprudența CEDO; de pildă, s-a reținut că „*violența domestică poate lua multe forme, dintre care unele nu duc la vătămări fizice – cum ar fi abuzul psihologic sau economic ori controlul sau comportamentul coercitiv (a se vedea T.M. și C.M. împotriva Republicii Moldova, nr. 26608/11, § 47, 28 ianuarie 2014).*”²⁹

Dominația poate fi definită ca exercitarea unei puteri asimetrice și permanente asupra victimei, care se traduce prin dependență psihologică și percepția de inferioritate a victimei. Se poate manifesta prin amenințări ori șantaj („*dacă nu faci așa...*”), pedepse, utilizarea

---

*gestionate prin mijloace legale, prin dialog, distanțare sau, în ultimă instanță, prin intervenția autorităților, nu prin forță fizică ori prin impunerea autorității personale. A recurge la agresiune înseamnă a substitui rațiunea cu impulsul și legea cu puterea, ceea ce este de neconceput într-o societate întemeiată pe respectul demnității umane și al egalității dintre persoane. Prin urmare, instanța a apreciat că motivele invocate de apărare nu pot fi considerate împrejurări care să diminueze gravitatea faptelor ori pericolozitatea inculpatului. Dimpotrivă, ele relevă o mentalitate posesivă și un **raport de dominație care reclamă o reacție penală fermă, proporțională nu doar cu faptele comise, ci și cu pericolul pe care o astfel de atitudine îl reprezintă pentru ordinea socială și pentru protecția efectivă a victimelor violenței domestice.*** – subl. ns. A se vedea C.A. Cluj, Secția penală, dec. nr. 121/2026 din 22.01.2026, disponibilă la [această adresă](#).

De asemenea, s-a reținut, într-o cauză în care s-a dispus condamnarea pentru infracțiunile de lipsire de libertate în mod ilegal și nerespectarea ordinului de protecție, că „*persoana vătămată s-a simțit total neputincioasă și în pericol din moment ce nici măcar ordinul de protecție emis nu a reușit să îl oprească pe inculpat, simțind nevoia de a-l aduce pe acesta în fața organelor de poliție pentru a se simți în siguranță, justificându-se apelarea inculpatului de către aceasta. Cu toate acestea, ajunsă față în față cu inculpatul, cunoscându-l pe acesta ca fiind o persoană violentă, pe care **nici legea nu l-a oprit să își exercite dominația față de ea, amenințată fiind anterior de către acesta**, s-a urcat în mașină cu el, deși este clar că nu își dorea acest lucru.*” – subl. ns. A se vedea C.A. Galați, Secția penală și pentru cauze cu minori, dec. nr. nr. 845/2025 din 20.08.2025, disponibilă la [această adresă](#).

Similar, s-a reținut că „*inculpatul, prin comportamentul său, a generat o stare de insecuritate persoanei vătămate și copiilor acesteia. Această stare este rezultatul conviețuirii cu inculpatul, starea de nesiguranță a persoanei vătămate fiind accentuată de îndrăzneala inculpatului care în pofida faptului că a fost supus unor restricții, a continuat să meargă la legătura cu victima, **întărind impresia acesteia că nimic nu o poate proteja de dominația fostului concubin.***” – subl. ns. A se vedea C.A. Ploiești, Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie, dec. nr. 322/2024 din 28.03.2024, disponibilă la [această adresă](#).

²⁷ Referindu-se la control coercitiv, judecătoria franceză care a pronunțat primele 5 hotărâri care integrează această noțiune (a se vedea *Gwenola Joly-Coz, la haute magistrature qui rend justice à la cause des femmes*, în *Le Monde*, disponibil la [această adresă](#)) a arătat că acesta implică „*microcontroluri, microsuptavegheri, cu scopul de a controla, minimaliza, izola, devaloriza, capta, obosi, denigra, constrânge*”. A se vedea «*Je vais te tuer*», sur *Arte: une plongée glaçante dans «l'ordinaire» des violences conjugales*, în *Le Monde*, disponibil la [această adresă](#); documentarul la care se referă articolul este disponibil la [această adresă](#).

²⁸ A se vedea C.Ap. Pitești, Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie, decizia nr. 997/2025 din 30.07.2025, disponibilă la [această adresă](#).

²⁹ A se vedea CtEDO, cauza *Volodina c. Rusia*, hotărârea din 9 iulie 2019, disponibilă la [această adresă](#), par. 81.

„gaslighting-ului” (devalorizarea realității victimei) etc. Violențele însoțesc, de multe ori, dominația. Astfel, într-o cauză privind violențe care au condus la reținerea tentativei la omor îndreptată împotriva foste parteneri, care tocmai părăsise relația și obținuse ordin de protecție împotriva inculpatului, pe fondul unor violențe anterioare îndelungate, s-a reținut că „pedepsirea actelor de violență domestică reprezintă depășirea dihotomiei public/privat, care justifică în mod tradițional neintervenția autorităților statului în conflictele din familie. Atât în sfera publică, cât și în cea privată (domestică) există relații de putere; în ambele cazuri, dominația masculină este considerată a fi naturală. De aceea, există tendința să fie mai toleranți atunci când bărbatul își bate partenera, pentru că violența este considerată o modalitate de manifestare a dominației masculine în cadrul familiei patriarhale. Violența domestică are însă efecte devastatoare asupra femeii. Îi afectează sănătatea fizică, îi periclitează sănătatea mentală, îi scade încrederea în sine și în ceilalți. Efectele pe termen lung se circumscriu tulburărilor post-traumatice de stres. Extrem de afectați sunt și copiii cuplului care asistă la actele de violență sau devin la rândul lor victime astfel că răspunsul autorităților publice implicate în combaterea acestui fenomen trebuie să fie unul ferm.”³⁰ De asemenea, în multe situații în care intervine femucidul, există istoric de viol conjugal³¹.

Un aspect care va fi important de determinat este dacă (și cum³²) trebuie dovedit că dominația sau controlul au existat anterior comiterii omorului. În opinia noastră, acestea nu sunt evenimente izolate, ci intervin la capătul unui lung șir de manifestări, care includ de regulă violențe, prin care victima a fost izolată ori i-au fost limitate sau împiedicate alegerile, libertatea de mișcare, activitatea profesională etc. Omorul este așadar forma finală de exercitare a acestui control sau/și a dominației, iar acestea se întâmplă în cadrul unei relații ori după ce o relație s-a terminat, de regulă la inițiativa victimei. Deși textul de lege folosește sintagma *ca urmare a* faptului că acesta (autorul, făptuitorul) se află ori s-a aflat într-o relație de căsătorie cu victima sau într-o relație asemănătoare aceleia dintre soți, nu credem că dominația sau controlul se exercită *ca urmare a* relației, ci în contextul acesteia (altfel spus, nu relația determină controlul sau dominația, ci trăsăturile psihologice/personalitatea/temperamentul ori chiar afecțiunile făptuitorului).

Se observă că textul de lege introduce un subiect activ calificat – cel care se află ori s-a aflat într-o relație de căsătorie cu victima sau într-o relație asemănătoare aceleia dintre soți, indiferent de durata acesteia sau de împrejurarea că făptuitorul a locuit sau nu cu victima. Este avută așadar în vedere noțiunea de *membre de familie* prevăzută de art. 177 alin. (1) lit. c) C.pen. (cu referire la soți sau relații similare), lipsind însă condiția conviețuirii (a *locuirii* cu victima)³³, într-o formulare mai apropiată de cea din art. 5 alin. (1) lit. c) din Legea nr.

³⁰ A se vedea C.A. București, Secția I Penală, dec. nr. 748/2020 din 31.07.2020, disponibilă la [această adresă](#). Pedepșa aplicată a fost închisoarea de 10 ani.

³¹ A se vedea, pentru situația Franței, *Violences conjugales: pourquoi autant de classements sans suite?*, în *Le Monde*, disponibil la [această adresă](#).

³² Dificultățile de probare sunt subliniate inclusiv de avocați; de pildă, tot în Franța s-a arătat că „*a dovedi o hărțuire conjugală sau un control coercitiv, prin ordine, mesaje SMS neîncetate și diverse forme de supraveghere, necesită o muncă de finețe (...). Dar această finețe presupune formare și timp. Sunt două condiții rar reunite.*” A se vedea *Violences conjugales : pourquoi autant de classements sans suite ?*, cit. supra.

³³ Termenul de *conviețuire* ar fi fost preferabil celui de *locuire*, fiind specific infracțiunilor contra persoanei (ex. art. 210, 218, 218¹, 219, 219¹) și folosit și pentru definirea noțiunii de *membre de familie*. *Locuirea împreună* este o noțiune utilizată doar în cazul furtului, în contextul punerii în mișcare a acțiunii penale la plângerea prealabilă.

217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței domestice³⁴. Este așadar posibil să se rețină omorul calificat prevăzut de noua literă lit. j) a art. 189 alin. (1) C.pen. fără ca fapta să fie încadrată și ca violență în familie (de pildă, în cazul desfacerii căsătoriei ori al încheierii relației, când autorul și victima nu mai locuiau de multă vreme³⁵, cum s-a întâmplat în cazul Cosmopolis, conform relatărilor din presă), după cum este posibil să aibă vocație de aplicare ambele texte. Suprapunerea parțială a fost sesizată și de Consiliul Legislativ care, în avizul pe marginea proiectului Legii, arată următoarele: „*reglementarea preconizată nu are în vedere faptul că sfera persoanelor avute în vedere de text se suprapune parțial cu cea a categoriei membrilor de familie, astfel încât, în privința acestora, se realizează o dublă reglementare, în raport cu dispozițiile art. 199 alin. (1) care incriminează violența în familie, atât în forma aflată în vigoare, cât și în forma propusă la actualul art. 117 pct. 7 din proiect. Se impune, de aceea, reanalizarea textului, întrucât o faptă nu poate fi prevăzută drept infracțiune în două norme distincte*”³⁶. Așa cum am văzut, modificarea intervenită la Camera Deputaților a vizat doar formularea privind exercitarea controlului ori a dominației, iar nu această suprapunere. Dacă textul a rămas în această redactare, este de gândit dacă nu cumva suprapunerea parțială ar determina inaplicabilitatea art. 199 C.pen. Deși în mod normal, față de modalitatea de reglementare aleasă de legiuitor (art. 199 face trimitere la art. 189 C.pen., deci mai întâi determinăm incidența art. 189 și abia apoi a art. 199 C.pen., care reglementează o infracțiune complexă prim absorbție), concluzia nu s-ar susține, putem totuși să considerăm, în anumite situații (când victima este încă membru de familie), că art. 189 alin. (1) lit. j) C.pen. este o normă specială față de art. 199 C.pen., întrucât preia toate elementele violenței în familie, elemente pe care le particularizează.

Unele probleme de interpretare pot apărea și în legătură cu situația în care se pune problema reținerii elementului circumstanțial agravant în cazul persoanelor de același sex care au stabilit relații afective, dată fiind referirea la noțiunea de *soți*, dar această controversă nu este specifică noului element circumstanțial, ci pornește de la formularea din art. 177 alin. (1) lit. c) C.pen. ori din texte similare – de pildă, art. 117 alin. (1) lit. c) C.pr.pen.³⁷

De asemenea, discuții pot exista în cazul determinării existenței relațiilor asemănătoare aceloră dintre soți în ipoteza unei relații de foarte scurtă durată ori al unor întâlniri care doar prefigurau o relație de cuplu, dat fiind că nu este necesară condiția conviețuirii (de pildă, dacă autorul și victima au ieșit în oraș de două ori și s-au sărutat, este îndeplinită condiția? dar dacă, în aceeași ipoteză, au întreținut și relații sexuale o dată?). Față de folosirea noțiunilor de „control” și „dominație”, credem totuși că, deși textul de lege

---

³⁴ Republicată în M.Of. nr. 948 din 15 octombrie 2020. Potrivit art. 5 alin. (1) din această lege, „*În sensul prezentei legi, prin membru de familie se înțelege: (...); b) soțul/soția și/sau fostul soț/fosta soție; frații, părinții și copiii din alte relații ai soțului/soției sau ai fostului soț/fostei soții; c) persoanele care au stabilit relații asemănătoare aceloră dintre soți sau dintre părinți și copii, actuali sau foști parteneri, indiferent dacă acestea au locuit sau nu cu agresorul, ascendenții și descendenții parteneriei/partenerului, precum și frații și surorile acestora*”.

³⁵ În practica judiciară, violențele comise după desfacerea căsătoriei ori după terminarea unei relații, dacă nu mai există conviețuire, nu conduc, de regulă, la reținerea art. 199 C.pen., reținându-se că nu este îndeplinită condiția calității de soți ori cea a conviețuirii prevăzută de art. 177 alin. (1) lit. c) C.pen. A se vedea, pentru schimbări de încadrare juridică în acest sens, de pildă, Jud. Rădăuți, s.pen. nr. 569/2025 din 15.09.2025, disponibilă la [această adresă](#); Jud. Mediaș, încheierea din 20.11.2025, disponibilă la [această adresă](#); Jud. Vaslui, s.pen. nr. 1175/2024 din 17.07.2024, disponibilă la [această adresă](#).

³⁶ A se vedea avizul disponibil la [această adresă](#).

³⁷ A se vedea, pentru aceste aspecte, A.R. Trandafir, în C. Rotaru, A.R. Trandafir, V. Cioclei, Drept penal. Partea specială II. Curs tematic, ediția 8, Ed. CH Beck, București, 2026, p. 130.

specifică că se va reține elementul circumstanțial agravant *indiferent de durata relației*, acesta va fi incident doar după ce autorul și victima s-au aflat o anumită perioadă (pe o durată relevantă) într-o astfel de relație, în care să poată pune problema controlului ori a dominației în înțelesul explicat anterior (deci, nu după două ieșiri în oraș).

B. Omorul calificat pentru motive legate de gen și altele asemenea

Al doilea element circumstanțial agravant, cu privire la care Ministerul Justiției lansase o consultare publică anterior depunerii proiectului de lege privind prevenirea femicidului³⁸ și care a prilejuit și studiul anterior, se referă la integrarea circumstanței agravante prevăzute de art. 77 lit. h) printre cele ale omorului calificat.

Trecând peste faptul că Legea vizează femicidul (deci nu toate motivele de la art. 77 lit. h) C.pen.), în Expunerea de motive a Legii se arată că „*agravanta de la litera k) preia textul agravantei generale prevăzute de art. 77 lit. h) Cod penal, cu excepția circumstanțelor care sunt deja prevăzute la lit. i) deoarece toate acele criterii de discriminare dovedesc o pericolozitate sporită a agresorului, care se plasează profund greșit față de dreptul fundamental la viață al tuturor ființelor umane*” (subl. ns.). Dimpotrivă însă, și în forma inițiatorului, și în cea adoptată de cele două Camere, motivele prevăzute la art. 77 lit. h) sunt preluate în integralitate, fără vreo restrângere (ci chiar cu o extindere, așa cum vom vedea în cele ce urmează).

Astfel, art. 189 alin. (1) lit. k) C.pen. pedepsește ca omor calificat uciderea unei persoane „*pentru motive legate de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, gen, orientare sexuală, opinie ori apartenență politică, avere, origine socială, vârstă, dizabilitate, boală sau infecție HIV/SIDA ori pentru alte împrejurări de același fel*”. Se poate așadar ca, în aceeași cauză, să fie incidente și lit. i), și lit. k) – de pildă, dacă omorul este comis din motive legate de dizabilitate ori boală, asupra unei persoane care se afla în stare de vădită vulnerabilitate din această cauză.

Față de circumstanța agravantă generală există însă două diferențe: prima vizează extinderea referirii la noțiunea de *boală* – este vorba de orice boală, iar nu doar de boală cronică necontagioasă. A doua diferență vizează eliminarea, de către Comisia juridică și Comisia specială comună, a părții finale care se referă la sintagma „*considerate de făptuitor drept cauze ale inferiorității unei persoane în raport cu celelalte*”, motivată în Raport întrucât „*menținerea acesteia determină restrângerea circumstanțelor, de aceea este indicat să rămână doar motivele nu și elementul subiectiv care este percepția făptuitorului privind considerarea lor ca motive de inferioritate*”. Deși art. 189 alin. (1) lit. k) C.pen. nu se suprapune perfect peste art. 77 lit. h) C.pen., incidența normei speciale va atrage inaplicabilitatea

---

³⁸ A se vedea știrea disponibilă la [această adresă](#). Proiectul de lege a fost supus dezbaterii publice la 12 decembrie 2025, iar elementul circumstanțial agravant avea următoarea formulare: „*j) pentru motive legate de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, gen, orientare sexuală, opinie ori apartenență politică, avere, origine socială, vârstă, dizabilitate, boală cronică necontagioasă sau infecție HIV/SIDA ori pentru alte împrejurări de același fel.*” Textul prelua așadar exact formularea din art. 77 lit. h) fără teza finală, care se referea la percepția făptuitorului privind aceste cauze. În cadrul dezbaterii publice organizate la 20 ianuarie 2026, s-a reținut că „*reprezentanții societății civile au precizat că, din perspectiva lor, soluția pusă în dezbatere de către Ministerul Justiției nu este suficientă pentru a rezolva problema „femicidelor”, elementul circumstanțial agravant avut în vedere pentru infracțiunea de omor calificat existând deja în Codul penal (drept circumstanță agravantă generală), fiind reținut însă pentru prima dată în practică într-o soluție pronunțată de către Curtea de Apel Craiova*”. A se vedea Minuta dezbaterii publice disponibilă la [această adresă](#).

circumstanței generale atunci când ea ar putea fi incidentă (mai puțin, deci, în cazul unor boli care nu sunt contagioase), chiar dacă autorul faptei a și considerat motivele pentru care a comis omorul drept cauze de inferioritate.

În Expunerea de motive a Legii, justificarea modificării este cea generală, care se referă la posibilitatea aplicării detențiunii pe viață în mai multe ipoteze. Similar, în Expunerea de motive a proiectului de lege elaborat de Ministerul Justiției³⁹, se menționează că „s-a apreciat că actualul cadru legislativ nu este suficient pentru garantarea dreptului la viață al tuturor persoanelor, în considerarea principiului constituțional privind garantarea dreptului la viață, este necesară completarea Codului penal în sensul realizării unei protecții sporite la nivel legislativ pentru potențialele victime ale discriminării pe motive de gen sau pentru orice alte criterii, precum și pentru alte persoane care se află într-o situație de vulnerabilitate, din diverse motive, față de faptele de omor”, iar preluarea circumstanței agravante în cuprinsul infracțiunii de omor calificat „ar avea efectul unui regim sancționator mai aspru față de cel reglementat de lege lata”.

Am arătat deja că introducerea agravantei de gen (întrucât mai ales aceasta este în discuție în legătură cu femicidul) va avea un efect limitat, câtă vreme în practica judiciară există o singură decizie în care s-a reținut până în prezent⁴⁰. Nici în raport cu alte infracțiuni (de pildă, lovirea sau alte violențe, lipsire de libertate, distrugere), agravanta de gen nu a fost reținută în practică, iar în cele câteva dosare în care s-a pus problema incidenței art. 77 lit. h) C.pen. pentru alte motive decât cele de gen, instanțele au subliniat dificultățile probatorii și au concluzionat, de regulă, în sensul eliminării acesteia din încadrarea reținută de Parchet ori respingând solicitările persoanei vătămate de agravare a răspunderii penale – de pildă, pentru

---

³⁹ Disponibilă la [această adresă](#).

⁴⁰ A se vedea A.R. Trandafir, Naming to fight it. Femicid, feminicid, legicid în România anului 2025, cit. supra.

motive legate de religie⁴¹, apartenență politică⁴² ori din ură (*hate crimes*)⁴³. Mai degrabă, motivul etniei este cel care apare mai ușor de dovedit în practică⁴⁴.

În absența unei practici judiciare în această materie, în Expunerea de motive a proiectului de lege elaborat de Ministerul Justiției s-a arătat că „*ar putea intra sub incidența normei (care preia agravanta de gen – n.n.) orice conduită de ucidere a unei femei, care are la bază un substrat de prejudecată, ostilitate/intoleranță legat de caracteristicile inerente*

---

⁴¹ S-a reținut, de pildă, că „*exceptând susținerile persoanelor vătămate, niciun alt mijloc de probă nu atestă, dincolo de orice dubiu rezonabil, că inculpatul ar fi săvârșit infracțiunile de care este acuzat pentru motive legate de religia persoanelor vătămate, în raport de care le-ar fi considerat persoane inferioare. Faptul că inculpatul a arătat că fost deranjat de faptul că persoanele vătămate au încercat în mod repetat și insistent să îl convingă să își schimbe propria religie, cea ortodoxă, nu se circumscrie ipotezei reglementate de art. 77 lit. h) C. pen.*”. A se vedea Jud. Sectorului 4 București, Secția penală, încheierea din 15.03.2024, disponibilă la [această adresă](#). De asemenea, s-a reținut că „*persoana vătămată, prin apărător, a susținut că divergențele de opinii și convingeri religioase ar fi constituit cauza infracțiunilor săvârșite împotriva sa, însă ansamblul probator nu relevă o asemenea orientare din punct de vedere subiectiv a acțiunilor inculpatului. Nu orice divergență concepțională, opinie personală sau discuție contradictorie constituie cauza interioară, mobilul animat de infractor în comiterea activității infracționale*”. A se vedea C.A. Craiova, Secția penală și pentru cauze cu minori, dec. nr. 1830/2023 din 10.11.2023, disponibilă la [această adresă](#).

⁴² În acest sens, s-a reținut că „*pentru a reține incidența acestei circumstanțe agravante (art. 77 lit. h) – n.n.), făptuitorul trebuie să fi fost determinat să comită fapta de care este acuzat, chiar dacă nu exclusiv, ca urmare a unuia dintre motivele prevăzute de legiuitor, fiind, astfel, instituit un mobil ce se suprapune peste rezoluția infracțională, amplificând gravitatea conduitei și gradul de pericol social al făptuitorului. Astfel, reiese că legiuitorul a înțeles să sancționeze mai aspru existența acestui mobil în comiterea unei fapte din sfera ilicitului penal, tocmai pentru că acesta denotă o aversiune mai mare a făptuitorului față de victimă, de vreme ce este determinat să comită o infracțiune motivat de unul dintre criteriile enunțate la art. 77 lit. h) C. pen. Analizând situația de fapt, astfel cum este relevată de mijloacele de probă administrate în cursul urmăririi penale, instanța apreciază că nu se conturează în mod clar intenția inculpatului (...) de a fi lovit victima pe fondul opiniei ori a apartenenței politice a acesteia, respectiv ca urmare a împrejurării că persoana vătămată (...) ar fi votat un alt candidat politic decât pe cel aparent susținut de către inculpat.*” A se vedea Jud. Câmpina, încheierea din 29.12.2022, disponibilă la [această adresă](#).

⁴³ S-a reținut că „*referirile părții civile la săvârșirea infracțiunii pentru motive de ură, cu trimitere la art. 77 lit. h) C.pen. sunt nejustificate, în condițiile în care probele administrate în cauză nu au relevat astfel de circumstanțe, respectiv că eventuala săvârșire a faptelor imputate inculpatului ar fi fost săvârșite pentru motive legate de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, gen, orientare sexuală, opinie ori apartenență politică, avere, origine socială, vârstă, dizabilitate, boală cronică necontagioasă sau infecție HIV/SIDA ori pentru alte împrejurări de același fel, care să fi fost considerate de acesta ca fiind cauze ale inferiorității părții civile în raport cu celelalte persoane.*” A se vedea C.A. București, Secția a II-a penală, dec. nr. 1735/2022 din 15.12.2022, disponibilă la [această adresă](#).

⁴⁴ S-a reținut circumstanța agravantă într-o cauză în care în situația de fapt au fost avute în vedere următoarele aspecte: „*din cauza faptului că inculpatul (...) a avut mai multe conflicte cu o familie de rromi, vecini la nord cu el și din cauză că sunt de etnie rromă, îi agresează verbal ori de câte ori îl întâlnește, solicitându-le să se mute. La data de 04.02.2019, inculpatul a ieșit din curtea locuinței sale și a început să-i amenințe. La data de 21.05.2020, inculpatul l-a amenințat pe (...) că-i va da foc la casă și-i va omorî familia. A bătut cu u levier în poartă, a luat un bolovan și l-a aruncat către ei, dar a lovit peretele locuinței, distrugând izolația. La data de 08.06.2020, inculpatul (...) a început să arunce cu pietre, de patru ori, spărgându-i două geamuri de la casă. La data de 10.01.2020, inculpatul, pe fondul urii de rasă, i-a amenințat pe (...) și pe soția sa, (...) cu moartea, făcând referire și la etnia lor „măi țiganilor iar ați venit, vă omor, vă dau foc la casă”. La data de 23.01.2020, în jurul orei 1700, inculpatul l-a amenințat pe (...) că-i dă foc la casă, spunându-i „ți-am spus să nu mai vii aici, la această casă, că te omor țiganule”. La data de 21.05.2020, inculpatul l-a amenințat că-l omoară pe (...), amenințându-l cu moartea și pe soția lui. A aruncat și cu un bolovan în curtea casei sale, distrugând o parte din izolație de pe perete. La data de 08.06.2020, în jurul orei 1530, inculpatul a venit cu un levier și cu 4-5 pietre și i-a amenințat cu moartea pe amândoi. A spus „ieșiți afară țiganilor că vă omor și vă dau foc la casă”.*”

calității de femeie a victimei și care îl determină pe făptuitor să considere că aceasta din urmă „merită” să fie victimă a unei infracțiuni.”

De asemenea, așa cum am mai arătat, în decizia Curții de Apel Craiova prin care s-a reținut incidența art. 77 lit. h), motivul de gen este explicat de instanță astfel: *„Fiind audiat în cursul urmăririi penale, inculpatul a declarat că „nu a intenționat să-și omoare soția, dar a vrut să o sperie, să îl respecte în viitor”. (f. 71 dup). Curtea reține că această modalitate de a se raporta la victimă – soția sa, prin aplicare de corecții prin înjunghiere și tăiere - pentru presupuse abateri imaginare - astfel încât să o determine să „îl respecte” de teama că pe viitor agresiunea s-ar putea repeta, constituie, în concret, definiția unei atitudini conservatoare, chiar rudimentare, expresie a fenomenului cunoscut social drept misoginism și consacrat juridic ca violență pe criteriu de gen. (...) De asemenea, violența bărbatului asupra femeii, prin aplicarea de corecții fizice sau psihologice reprezintă expresia desconsiderării pe criteriu de gen a femeii, o masculinitate toxică, ceea ce a atras nevoia reglementării autonome a disp. art. 199 C.p., precum și a circumstanței agravante generale prev. de art. 77 alin. 1 lit. h C.p., ambele incidente și în prezenta cauză pentru motivele expuse mai sus”⁴⁵.*

Din motivarea acestei hotărâri, se constată că, în urma adoptării Legii, poate exista o suprapunere între lit. j) și k) ale art. 189 alin. (1) C.pen., dat fiind că tocmai controlul și dominația descrise de instanță sunt cele care justifică reținerea agravantei de gen.

C. Omorul calificat în contextul părăsirii relației

Cel de-al treilea element circumstanțial se referă la omorul comis *„împotriva unei persoane din cauza refuzului acesteia de a încheia o căsătorie sau de a conviețui într-o relație asemănătoare aceleia dintre soți ori motivat de divorț, de separarea în fapt sau de ieșirea victimei din relația asemănătoare aceleia dintre soți”*.

Expunerea de motive a Legii menționează că *„lit. l) pedepsește mai aspru, distinct, uciderea motivată de răzbunarea pentru împotrivirea la căsătoria/coabitarea forțată din cauza refuzului victimei de a încheia o căsătorie sau de a conviețui într-o relație asemănătoare aceleia dintre soți (așa cum este cunoscut că a acționat ucigașul Teodorei Marcu) ori motivat de divorț, de separarea în fapt sau de ieșirea din relația asemănătoare aceleia dintre soți, studiile în domeniu relevând ponderea foarte importantă a femicidelor și a uciderii copiilor în scop de răzbunare față de soția sau partenera care intenționează să încheie relația sau a ieșit relativ recent din acea relație. Textul, însă, pedepsește orice persoană care ucide din acest motiv, nu doar pe acela care își dorește o relație sau să păstreze relația cu persoana ucisă, indiferent dacă victima este femeie sau bărbat. Dispoziții similare sub acest aspect se regăsesc și în codurile penale francez și italian”* – subl. ns. În Franța, din anul 2010, art. 221- 4 par. 10° pedepsește cu detențiunea pe viață omorul comis *împotriva unei persoane din cauza refuzului acesteia de a încheia o căsătorie sau de a forma o uniune*⁴⁶. În Italia, așa cum am văzut, noua infracțiune de *femminicidio* sancționează cu detențiunea pe viață și omorul comis *în legătură cu refuzul femeii de a iniția sau menține o relație afectivă*.

⁴⁵ A se vedea C.Ap. Craiova, Secția penală și pentru cauze cu minori, decizia nr. 1093/2025 din 24.09.2025, disponibilă la [această adresă](#).

⁴⁶ Nu am identificat vreo hotărâre în care să se fi reținut omorul în această variantă agravată, dar ea există și în cazul altor infracțiuni – a se vedea par. 6° bis a art. 222-3, 222-8, 222-10, 222-12 et 222-13. În 2016 erau raportate șase condamnări pentru violențe care au determinat o incapacitate de muncă mai mică sau egală cu 8 zile , conform informațiilor disponibile la [această adresă](#).

Formularea textului de lege din Codul penal român poate ridica mai multe probleme. Astfel, în primul rând, deși în Expunerea de motive se fac referiri și la uciderea copiilor în scop de răzbunare față de soția sau partenera care intenționează să încheie relația sau a ieșit relativ recent din acea relație, credem că formularea textului de lege nu acoperă această ipoteză, dat fiind că se referă la refuzul *acesteia* (al persoanei ucise) privind relația ori conviețuirea sau la divorț, separare în fapt sau ieșirea *victimei* din relația asemănătoare aceleia dintre soți; prin urmare, credem că doar victima omorului este cea care a refuzat relația ori conviețuirea sau care a divorțat ori dorește să divorțeze, s-a separat în fapt sau a ieșit din relație.

În al doilea rând, față de formularea lit. j) nou introduse (care folosește, așa cum am arătat termenul de *locuire*, iar nu de *conviețuire*), dar și față de realitățile faptice, considerăm că în mod greșit textul de lege vorbește de refuzul de *de a conviețui* într-o relație asemănătoare aceleia dintre soți; tocmai pentru că – iar acest aspect este avut în vedere și de lit. j) – de esența relațiilor în contextul cărora se pot comite ficide nu este conviețuirea. Altfel spus, dacă o persoană este ucisă pentru că nu a vrut să aibă o relație asemănătoare aceleia dintre soți cu o persoană cu care avusese mai multe întâlniri (fără a fi stabilită însă relația), în urma unei hărțuiri îndelungate în acest scop, fapta nu va reprezenta omor calificat; în schimb, se va reține lit. l) dacă, în aceeași ipoteză și chiar fără hărțuire, făptuitorul ucide victima pentru că i-a refuzat cererea de căsătorie. Prin urmare, dacă acest element circumstanțial agravant a fost considerat util, ar fi trebuit să se refere la refuzul victimei *de a avea* o relație asemănătoare aceleia dintre soți. Astfel cum este formulat în prezent, el va fi aplicabil doar dacă relația asemănătoare aceleia dintre soți a fost deja stabilită, iar victima refuză (doar) conviețuirea.

În al treilea rând, considerăm că referirea la *divorț* ar fi meritat regândită, dat fiind că sunt și alte ipoteze în care poate interveni omorul în contextul încetării (*lato sensu*)⁴⁷ a unei căsătorii, în special în cazul nulității⁴⁸. Astfel, dacă după încheierea unei căsătorii, victima introduce o acțiune în constatarea nulității absolute ori în anularea căsătoriei, pe motiv că nu a avut un consimțământ liber exprimat (de pildă, a fost constrânsă), avea o vârstă sub limita legală, era rudă cu inculpatul în situațiile interzise de art. 274 C.civ.⁴⁹ ori căsătoria a fost încheiată în alte scopuri decât întemeierea unei familii, iar soțul decide să o ucidă, omorul nu va fi calificat în condițiile literei l), întrucât nu este motivat de divorț. O asemenea diferență de tratament este nejustificată, mai ales în contextul în care în majoritatea situațiilor citate anterior, regulile vizează în mod special protecția celui care ar cere constatarea nulității. Pe

⁴⁷ Potrivit art. 259 alin. (5) C.civ., „căsătoria încetează prin decesul sau prin declararea judecătorească a morții unuia dintre soți”, iar alin. (6) prevede: „căsătoria poate fi desfăcută prin divorț, în condițiile legii.” Art. 239 C.civ. vorbește despre încetarea regimului matrimonial prin constatarea nulității, anularea, desfacerea sau încetarea căsătoriei. În mod tradițional, doctrina a făcut distincția între încetarea căsătoriei (prin deces sau declarare a morții), desfacere (prin divorț) și desființare (constatarea nulității ori anulare). A se vedea I. Filipescu, A. Filipescu, *Tratat de dreptul familiei*, ediția a VII-a, Ed. All Beck, București, 2002, p. 211. Pentru doctrina mai recentă care vorbește de nulitatea (desființarea căsătoriei), a se vedea M. Avram, *Drept civil. Familia*, ed. a 3-a, Ed. Hamangiu, București, 2022, p. 145 și urm. În alte lucrări se arată că nulitatea și desfacerea căsătoriei sunt modalități de *disoluție* a căsătoriei. A se vedea L. Irinescu, *Dreptul familiei*, Ed. Hamangiu, București, 2022, p. 206.

⁴⁸ A se vedea art. 293 și urm. C.civ.

⁴⁹ Potrivit art. 274 C.civ.:

„(1) Este interzisă încheierea căsătoriei între rudele în linie dreaptă, precum și între cele în linie colaterală până la al patrulea grad inclusiv.

(2) Pentru motive temeinice, căsătoria între rudele în linie colaterală de gradul al patrulea poate fi autorizată de instanța de tutelă în a cărei circumscripție își are domiciliul cel care cere încuviințarea. Instanța se va putea pronunța pe baza unui aviz medical special dat în acest sens.”

cale de consecință, textul de lege ar fi trebuit să se refere la omorul *motivată de divorț ori de desființarea căsătoriei* (sau de *divorț ori constatarea nulității sau anularea căsătoriei*).

Și acest element circumstanțial poate fi reținut fără ca fapta să fie încadrată și ca violență în familie (de pildă, în cazul în care victima și autorul divorțaseră sau încheiaseră relația și nu mai conviețuiau, astfel cum rezultă din Expunerea de motive a Legii și din presă că s-a întâmplat în cazul Cosmopolis citat în justificarea propunerii), după cum pot avea vocație de aplicare ambele texte. Această suprapunere parțială a fost criticată de Consiliul Legislativ, pentru motivele arătate în cazul lit. j)⁵⁰ și poate ridica probleme sub aspectul reținerii și a art. 199 C.pen.⁵¹, dat fiind că, la momentul comiterii faptei, autorul și victima pot fi căsătorite încă sau să se afle într-o relație asemănătoare, Expunerea de motive vorbind și despre persoana care *intenționează să încheie relația*.

De asemenea, noul element circumstanțial poate fi reținut împreună cu cel de la lit. k) – de exemplu, dacă refuzul de căsătorie este perceput de autor ca fiind ofensator având în vedere că este exprimat de o femeie, aceasta fiind o categorie de persoane care, în concepția lui, nu ar trebui să aibă posibilitatea de a-l refuza.

Mai problematică este suprapunerea lit. l) (și) cu lit. j), dat fiind că formele de manifestare a controlului ori a dominației ajung la manifestări extreme în special în contextul încheierii unei relații. Altfel spus, în practică, este puțin probabil ca omorul comis în condițiile lit. l) să nu fie și o formă de exercitare a unui control sau dominații ca urmare (în contextul) a unei relații. Astfel, în opinia concurentă comună a judecătorilor Felici și Šimáčková în cauza CtEDO *N.D. c. Elveția*, se arată că femicidul „*tinde să fie un tip de infracțiune așa-numită „patrimonială”, întemeiată pe ideea că bărbații au dreptul de a controla, de a supraveghea și de a pedepsi femeile. Acest lucru apare foarte clar în contextul ruperii unei relații la inițiativa femeii în cauză*” și că un astfel de act poate fi comis „*ca o „pedeapsă” aplicată unei femei care îndrăznește să se emancipeze de sub controlul partenerului său. Nu este vorba aici doar despre o poveste individuală, ci despre o infracțiune legată de percepția tradițională a femeilor ca bunuri – este vorba despre un fel de istorie arhetipală, reprezentată, printre altele, într-o piesă despre destinul Desdemonei (este, de altfel, destul de semnificativ faptul că Shakespeare se referă la această poveste prin numele ucigașului, Othello, și nu prin cel al victimei, Desdemona)*.”⁵² Chiar și în această cauză, deși nu exista un istoric de violență fizică, victima fusese hărțuită telefonic și prin SMS-uri. Câtă vreme însă, cel puțin teoretic, cele două elemente circumstanțiale pot exista separat (de exemplu, victima poate fi ucisă cât timp este căsătorită cu autorul, fără a exista contextul divorțului ori al separării în fapt, după cum poate fi ucisă în acest context fără să se poată dovedi controlul sau dominația), nu se pune problema

---

⁵⁰ Continuând raționamentul expus în cazul aceluși element circumstanțial agravant, s-a arătat că „*se impune, de aceea, reanalizarea textului, întrucât o faptă nu poate fi prevăzută drept infracțiune în două norme distincte. Observația este valabilă, în mod corespunzător, și pentru norma propusă pentru lit. i), în ceea ce privește situațiile referitoare la „divorț”, „separarea în fapt” și, respectiv, „ieșirea victimei din relația asemănătoare aceleia dintre soți”, care au ca premisă calitatea de soț sau de persoană care are o relație asemănătoare aceleia dintre soți cu făptuitorul, categorii care intră în sfera noțiunii de membru de familie, astfel cum este stabilită în cuprinsul art. 177 alin. (1) lit. b) și c) din Codul penal.*”

⁵¹ A se vedea *supra*, Cap. I.1, subsecțiunea A.

⁵² CtEDO, cauza *N.D. c. Elveția*, hotărârea din 3 aprilie 2025, disponibilă la [această adresă](#) (par. 5 și 10 din opinia concurentă). Pentru o prezentare a acestei cauze și a reperelor pe care le trasează Curtea în ceea ce privește evaluarea riscului, *B. Ramașcanu, I. Vișinescu*, Evaluarea autonomă a riscului și intervenția statului: lecții din cauza *N.D. v. Elveția*, prezentare susținută la Conferința Națională de Dreptul Familiei. Ediția a II-a, înregistrarea fiind disponibilă la [această adresă](#).

vreunui raport de specialitate unilaterală⁵³ care să facă imposibilă reținerea ambelor elemente circumstanțiale. Relevanța, în orice caz, apare doar la nivelul alegerii ori al individualizării pedepsei, câtă vreme agravarea intervine o singură dată, indiferent câte elemente circumstanțiale prevăzute de art. 189 alin. (1) C.pen. ar fi reținute.

2. Un nou element circumstanțial agravant în cazul infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii

Potrivit art. 6 pct. 3 din Lege, „la articolul 191, după alineatul (3) se introduce un nou alineat, alin. (3¹), cu următorul cuprins: „(3¹) Dacă faptele prevăzute la alin. (1) – (3) sunt săvârșite față de o persoană cu privire la care făptuitorul exercită sau pretinde că este îndreptățit să exercite control sau dominație ca urmare a faptului că acesta se află ori s-a aflat într-o relație de căsătorie cu victima sau într-o relație asemănătoare aceleia dintre soți, indiferent de durata acesteia sau de împrejurarea că făptuitorul a locuit sau nu cu victima, limitele speciale ale pedepsei prevăzute de lege se majorează cu o pătrime.”

Se observă, în primul rând, formularea diferită față de art. 189 alin. (1) lit. j) C.pen., unde Comisia juridică și Comisia specială comună au înlocuit sintagma „asupra unei persoane cu privire la care făptuitorul exercită sau pretinde că este îndreptățit să exercite control sau dominație” cu „asupra unei persoane ca formă de exercitare a unui control sau dominații”. Acest lucru nu s-a întâmplat și în cazul infracțiunii prevăzute de art. 191 C.pen. (și nici în cazul art. 1 care definește fucidul), probabil pentru că determinarea victimei să se sinucidă ca formă de exercitare a unui control sau dominații ar putea conduce la ideea că ar fi vorba de constrângere și, prin urmare, că art. 191 C.pen. nu ar mai fi incident. Nu credem însă că există acest risc, întrucât și convingerea victimei de a se sinucide poate fi o formă de control sau/și dominație (de pildă, dacă este constant devalorizată până când ajunge să creadă că nu este bună de nimic, făptuitorul spunându-i că mai bine dispăre). Considerăm așadar că formularea din art. 189 alin. (1) lit. j) C.pen. ar fi fost mai potrivită, față de cele explicate anterior și de interpretarea propusă pentru omorul calificat comis la capătul unui lung șir de comportamente de control sau/și dominație, ca formă finală și extremă a acestora. Sinuciderea victimei poate, la rândul ei, să fie urmarea acestui control sau/și dominații (fără a constitui constrângere). Cel puțin împrejurarea că făptuitorul *pretinde că este îndreptățit să exercite control sau dominație* este nu doar subiectivă, ci pare a lipsi interpretarea de elementul *timp* și va fi foarte greu de demonstrat, dat fiind că este puțin probabil ca acesta să recunoască pretinderea unui astfel de control ori dominații (mai degrabă, el *crede* că este îndreptățit la control sau dominație în contextul relației).

Pentru a vedea dacă limitele de pedeapsă erau insuficiente anterior introducerii variantei agravante prevăzute la alin. (3¹), am efectuat o cercetare pe portalul Rejust.ro, din care a rezultat că există un singur dosar având acest obiect (declarat astfel), iar în acesta, deși, într-adevăr era vorba de determinarea sinuciderii comisă de o persoană care exercita control și dominație asupra victimei, pedeapsa maximă prevăzută de lege și aplicată de prima instanță nu doar că a fost considerată suficientă de instanță, ci a fost și redusă de instanța de apel la 5 ani, luând în considerare intenția indirectă cu care acționase inculpatul. Folosind formularea

---

⁵³ Pentru analiza specialității unilaterale și bilaterale, a se vedea *I. Borlan*, Concursul aparent de norme penale. Vol. II, Ed. Universul Juridic, București, 2026, p. 330 și urm.

unei decizii a Tribunalului Suprem din 1977⁵⁴, instanța a reținut că „determinarea la sinucidere se poate realiza așadar nu numai prin îndemnuri sau amăgire ci și prin acte de tortură, prin supunerea la chinuri repetate, scandaluri și bătăi, care pot să o aducă pe victima în stare de disperare, culminând cu sinuciderea, astfel cum s-a întâmplat și în prezenta cauză. Asemenea acte ale inculpatului (...), astfel cum au fost descrise anterior, care depășesc cu totul limitele unor relații cât de puțin umane, sunt socotite ca întrunind elementele infracțiunii de determinare la sinucidere și nu omor cum solicită apărătorul părților civile, astfel că, pentru aceste argumente, instanța a respins această cerere de schimbare a încadrării juridice. Din punct de vedere a laturii subiective, instanța a reținut că fapta a fost săvârșită cu intenție sub forma intenției indirecte, inculpatul prevăzând că victima, ca urmare a acțiunilor sale (bătăi, interdicții de a lua legătura cu alte persoane sau de a primi pe cineva în locuință, interdicția de a cheltui vreun ban chiar și din propriul salariu, injuriile adresate, umilințele la care era supusă în fața propriilor copii) se va sinucide, acceptând posibilitatea producerii acestui rezultat cu atât mai mult cu cât anterior victima a mai încercat să se sinucidă. Intenția de determinare sau înlesnire a sinuciderii rezulta din caracterul actelor săvârșite, din împrejurările concrete în care s-a acționat și starea psihică în care s-a aflat victima în acel moment.”⁵⁵

Alte 15 dosare soluționate în apel conțin cuvintele *determinarea sau înlesnirea sinuciderii*. O parte dintre acestea se referă doar tangențial la această infracțiune (ex. pentru prelevarea probelor biologice), în timp ce doar în trei alte dosare s-a analizat de fapt dacă a existat infracțiunea.

Într-o primă cauză, relevantă pentru prezenta discuție, s-a dispus încetarea procesului penal ca urmare a intervenirii prescripției răspunderii penale, dar Curtea a reținut „ca fiind dovedit (în urma analizei probatorii realizate cu privire la infracțiunea de determinare sau înlesnire a sinuciderii, de la pct.1) faptul că inculpatul (...) îi indusese părții civile (...) pe toată durata relației avute cu aceasta o stare de teroare constând în: agresarea fizică constantă, aproape zilnică, a părții civile (...), inculpatul exercitând violențe sub forme variate (lovirea persoanei vătămate cu pumnii în zonele capului, toracică și abdominală, în zona sânilor, strângerea acesteia de gât, împingerea ei în pereți, tragerea puternică de păr, încercări repetate de sufocare cu perna pe față, scuiparea victimei etc) în perioadele în care acesta a stat cu persoana vătămată atât în locuințele din (...), cât și în hotelurile unde au fost cazați; amenințarea persoanei vătămate cu un pistol și cu un cuțit, inclusiv aruncarea unui cuțit în direcția acesteia; convingerea persoanei vătămate că o „monitorizează” și îi supraveghează toate activitățile și mijloacele de comunicare, precum și amenințarea persoanei vătămate cu exercitarea unor acte de violență grave, inclusiv cu moartea, împotriva sa și a familiei sale, în cazul în care aceasta ar formula o plângere penală împotriva inculpatului; controlarea de către inculpat a vieții personale și profesionale a persoanei vătămate prin obligarea acesteia de a întrerupe sau a reduce semnificativ contactele cu membrii familiei și cu prietenii, precum și prin împiedicarea acesteia de a-și mai exercita profesia de avocat. Pe fondul acestei stări de teroare, inculpatul exercitând acte de violență fizică și de amenințări la adresa părții civile (...) a determinat-o pe aceasta să încheie un contract cu titlu oneros (dare în plată) prin care îi transfera acestuia o cotă de 1/2 din dreptul de proprietate asupra apartamentului situat în

⁵⁴ Trib. Suprem, Secția penală, dec. nr. 1047/1977, în Rep. 82, p. 123, citată în V. Cioclei, Drept penal. Partea specială I, ediția 9, București, 2024, p. 44.

⁵⁵ A se vedea C.A. Oradea, Secția penală și pentru cauze cu minori, dec. nr. 801/2022 din 21.12.2022 disponibilă la [această adresă](#).

(...)”, plus o serie de alte fapte cu relevanță pentru patrimoniul victimei⁵⁶. Trebuie menționat că, și dacă ar fi fost în vigoare varianta agravată prevăzută în prezent de art. 191 alin. (3¹) C.pen., termenul de prescripție nu ar fi fost diferit.

Într-o a doua cauză, inculpatul a fost achitat pentru infracțiunea prevăzută de art. 191 C.pen. și pentru cea de trafic de persoane, dar a fost condamnat pentru proxenetism și procurare și deținere de droguri de risc pentru consumul propriu⁵⁷.

Într-o a treia cauză, s-a reținut că *„fapta inculpaților (...) și (...) care în perioada 02.09.2012 – 24.11.2015, l-au luat (...) în stăpânire, i-au interzis dreptul de a părăsi stâna, au readus victima la domiciliu în momentele în care aceasta reușea să fugă, i-au interzis să își găsească un alt loc de muncă, cu scopul de a-l folosi la muncă, acțiuni care au determinat victima să se sinucidă prin spânzurare la data de 24.11.2015, întrunește elementele constitutive ale infracțiunilor de sclavie, prevăzută de art. 209 Cod Penal și determinarea sau înlesnirea sinuciderii, prevăzută de art. 191 alin. (1), (2) C.pen., ambele cu aplicarea art. 38(2) Cod Penal.”* Pedepsa aplicată a fost închisoarea de 6 ani și 6 luni, ca efect al recunoașterii învinuirii (limitele de pedeapsă fiind 5-10 ani închisoare, față de împrejurarea că victima, un băiat, era minor)⁵⁸.

Cel puțin din aceste hotărâri nu pare a rezulta o nevoie reală de majorare a limitelor pedepselor în cazul acestei infracțiuni, în sensul în care vreo instanță să fi dorit să aplice o pedeapsă mai mare de 7 ani și acest lucru să nu fie posibil. Ar fi fost interesant, mai degrabă, de identificat acele situații în care ar fi trebuit să se cerceteze infracțiunea prevăzută de art. 191 C.pen. în context de violență domestică, dar acest lucru nu s-a întâmplat.

Menționăm, totodată, că majorarea limitelor de pedeapsă cu o pătrime era singulară în Codul penal până la această modificare legislativă; doar la art. 199 alin. (1) C.pen. se folosea această fracție, dar numai cu referire la maximul special. Un argument pentru introducerea variantei agravate ar putea consta însă în imposibilitatea aplicării renunțării la urmărire penală (soluție la care se putea ajunge și doar prin majorarea maximului special). Nu am identificat totuși astfel de soluții în ceea ce privește această infracțiune.

O a doua modificare a art. 191 C.pen. vizează alin. (4). Potrivit art. 6 pct. 4 din Lege, *„La articolul 191, alin. (4) se modifică și va avea următorul cuprins: „(4) Dacă actele de determinare sau înlesnire prevăzute la alin. (1) – (3¹) au fost urmate de o încercare de sinucidere, limitele speciale ale pedepsei se reduc la jumătate.”* Varianta atenuată se poate raporta așadar și la noua variantă agravată prevăzută de alin. (3¹); într-o astfel de situație, prin efectul reducerii limitelor de pedeapsă [3-7 ani, dacă este vorba de alin. (1)] cu jumătate (1 an și 6 luni – 3 ani și 6 luni) și al majorării cu o pătrime, limitele vor fi de 1 an, 10 luni și 15 zile – 4 ani, 4 luni și 15 zile.

II. MODIFICĂRILE ADUSE CODULUI PENAL ÎN MATERIA INFRACTIUNILOR CONTRA INTEGRITĂȚII CORPORALE SAU SĂNĂȚĂȚII

⁵⁶ A se vedea C.A. București, Secția I Penală, dec. nr. 986/2024 din 26.07.2024, disponibilă la [această adresă](#).

⁵⁷ A se vedea C.A. Galați, Secția penală și pentru cauze cu minori, dec. nr. 600/2025 din 04.06.2025, [disponibilă la această adresă](#).

⁵⁸ A se vedea C.A. Galați, Secția penală și pentru cauze cu minori, dec. nr. 1078/2023 din 31.10.2023, [disponibilă la adresa](#).

În ceea ce privește modificările în materia infracțiunilor contra integrității corporale sau sănătății, vom prezenta modificarea nereușită a art. 195 C.pen. (1) și introducerea art. 195¹ care reglementează faptele comise în circumstanțe agravante (2).

1. O modificare nedusă până la capăt a art. 195 C.pen.?

Potrivit art. 6 pct. 5 din Lege, „Articolul 195 se modifică și va avea următorul cuprins: „Art. 195. Lovirile sau vătămrile cauzatoare de moarte - Dacă vreuna dintre faptele prevăzute la art. 193 alin. (1) și (2) și la art. 194 alin. (1) și (2) a avut ca urmare moartea victimei, pedeapsa este închisoarea de la 6 la 12 ani.” Anterior, textul de lege se referea la art. 193 și 194 C.pen., fără a face distincție în funcție de alineate.

Explicația textului prezent este următoarea: forma adoptată de Senat prevedea și un alin. (2) al art. 195, potrivit căruia „*limitele speciale ale pedepsei prevăzute în alin. (1) se majorează cu o treime atunci când: a) victima se află în îngrijirea, ocrotirea, educarea, paza sau tratamentul făptuitorului b) victima este un minor; c) fapta este săvârșită în public d) făptuitorul are asupra sa o armă de foc, un obiect, un dispozitiv, o substanță sau un animal ce pot pune în pericol viața, sănătatea ori integritatea corporală a persoanelor.*” Erau așadar preluate elementele circumstanțiale agravante prevăzute de art. 193 alin. (2¹) și art. 194 alin. (2¹) C.pen.⁵⁹, creându-se o nouă agravantă, cu limite de pedeapsă de la 8 la 16 ani (limite care, la rândul lor, nu există ca atare în Codul penal).

Comisia juridică și Comisia specială comună au eliminat această variantă agravată, deoarece „*ar crește prea mult cuantumul pedepselor*”⁶⁰. Procedându-se astfel, dar menținându-se alin. (1) astfel cum a fost modificat, se ridică probleme de aplicare în cazul în care fapta este încadrată în dispozițiile art. 193 alin. (2¹) sau ale art. 194 alin. (2¹) C.pen. și are ca urmare moartea victimei (de pildă, o lovire comisă asupra unui minor sau în public). Există două variante: fie legiuitorul a uitat să elimine modificarea alin. (1), fie schimbarea este voită, pentru a se putea reține concursul de infracțiuni. Ne îndoim totuși că aceasta din urmă este explicația, întrucât, dacă alin. (2) propus a fost eliminat pentru că limitele de pedeapsă de la 8 la 16 ani ar fi prea mari, concursul de infracțiuni ar putea conduce la o pedeapsă maximă de 16 ani și 5 luni [12 ani maximul prevăzut de art. 195 C.pen. și o treime din maximul care ar putea fi aplicat pentru încadrarea cea mai gravă – art. 194 alin. (1), (2), (2¹) C.pen.]. Prin urmare, credem că în toate ipotezele, interpretarea se va face ca până în prezent, în sensul că se va reține doar art. 195 C.pen., indiferent de varianta infracțiunilor prevăzute la art. 193 sau art. 194 C.pen. la care se raportează. În sens contrar, dar într-o singură ipoteză, ar pleda pedeapsa mai mare decât cea prevăzută la art. 195 C.pen. și la care s-ar putea ajunge în cazul

⁵⁹ Ulterior adoptării Legii nr. 248/2023 pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal (M.Of. nr. 673 din 21 iulie 2023), doctrina a considerat necesară o astfel de modificare. A se vedea D.A. Șerban, S. Bogdan, Analiză a modificărilor aduse codului penal în material infracțiunilor contra persoanei, SUBB Iurisprudentia nr. 4/2023, disponibil la [această adresă](#), p. 192-193.

⁶⁰ Introducerea variantei agravate fusese propusă și prin proiectul de lege care a introdus variantele similare în cazul art. 193 și art. 194, dar a fost eliminată tot de Comisia juridică, conform avizului CSM, arătându-se că „*nu se justifică introducerea unor variante agravate în cazul infracțiunii prevăzute de art. 195 din Codul penal, față de forma de vinovăție specifică, infracțiunea de loviri sau vătămări cauzatoare de moarte fiind o infracțiune preterintenționată. În plus, și limitele de pedeapsă prevăzute de legea în vigoare pentru această infracțiune sunt unele prea mari, nepermițând dispunerea suspendării executării pedepsei sub supraveghere chiar și în ipoteza reținerii de circumstanțe atenuate, cu toate că, în anumite cazuri, acest lucru ar fi justificat pentru o justă individualizare a pedepsei.*” A se vedea, pentru aceste aspecte, Raportul disponibil la [această adresă](#).

art. 194 alin. (1), (2), (2¹) C.pen. – închisoarea de 13 ani și 4 luni – dar această inconsecvență fusese determinată deja de adoptarea Legii nr. 248/2023.

2. Violențe comise în circumstanțe agravante

Cea de-a doua modificare în materia infracțiunilor contra integrității corporale și sănătății este prevăzută la art. 6 pct. 6 din Lege, care prevede următoarele: „După articolul 195 se introduce un nou articol, art. 195¹, cu următorul cuprins: „Fapte comise în circumstanțe agravante (1) Dacă faptele prevăzute la art. 193 – 195 sunt săvârșite asupra unei persoane ca forme de exercitare a controlului sau dominației ca urmare a faptului că acesta se află ori s-a aflat într-o relație de căsătorie cu victima sau într-o relație asemănătoare aceleia dintre soți, indiferent de durata acesteia sau de împrejurarea că făptuitorul a locuit sau nu cu victima, limitele speciale ale pedepsei prevăzute de lege se majorează cu o pătrime. (2) Dacă faptele prevăzute la art. 188 – 191 și art. 193 – 195 sunt săvârșite de un făptuitor major în prezența unui minor, limitele speciale ale pedepsei prevăzute de lege se majorează cu o pătrime.”

Dincolo de denumirea marginală a articolului (nu există astfel de circumstanțe agravante generale, or circumstanțele sunt specifice Părții Generale a Codului), se observă că alin. (1) preia formularea folosită în cadrul art. 189 alin. (1) lit. j) C.pen. (inclusiv problema gramaticală privind termenul „acesta”), sens în care facem trimitere la cele explicate anterior, inclusiv din perspectiva aplicării art. 199 C.pen. în anumite situații acoperite și de acest text de lege. Fără a pleda pentru alte modificări legislative, ci din rațiuni de coerență (inclusiv legislativă), dacă legiuitorul a considerat necesară și a adoptat o astfel de agravare a răspunderii pentru faptele susceptibile a preceda femicidul, ne întrebăm de ce nu există totuși o reglementare similară la infracțiunile de lipsire de libertate în mod ilegal, amenințare, hărțuire (deși pentru aceste infracțiuni fusese propusă o astfel de variantă agravată⁶¹), viol, ci ea există doar în cazul art. 193-195 și 189 C.pen.

Referitor la raportul dintre aceste două categorii de fapte, o problemă ar putea apărea în cazul în care omorul calificat prin reținerea acestui element circumstanțial agravant este precedat de violențe care intră în conținutul dominației, caz în care s-ar putea susține că respectivele violențe nu pot fi valorificate separat prin reținerea art. 195¹ alin. (1) C.pen. Credem însă că atât violențele, cât și omorul (ori tentativa la omor) pot fi forme de exercitare a dominației, putând fi reținute în concurs real (de pildă, dacă victima este lovită periodic, o lungă perioadă de timp, ca formă de exercitare a dominației, iar în cele din urmă este ucisă în același context).

Alin. (2) se referă la comiterea diferitelor forme de violență de un făptuitor major în prezența unui minor. Dacă este de înțeles referirea, în acest articol, la infracțiunile prevăzute de art. 193-195 C.pen., trimiterea la art. 188-191 C.pen. în cadrul capitolului care reglementează infracțiunile contra integrității corporale sau sănătății este nepotrivită. De asemenea, și de această dată, pot fi ridicate semne de întrebare cu privire la alte infracțiuni care implică sau pot implica violență și care pot fi comise deseori în prezența minorilor – de pildă, în contextul unei relații, lipsirea de libertate în mod ilegal (sunt cunoscute multe situații în care mama copiilor este închisă peste noapte în baie, într-un beci, într-un garaj etc.),

---

⁶¹ Așa cum am văzut, în cazul infracțiunilor contra libertății propunerea de introducere a unei agravante similare (art. 208¹ C.pen.) a fost eliminată de Comisia juridică și Comisia specială comună, cu motivarea că ar crește *prea mult* cuantumul pedepselor.

șantajul, amenințarea și chiar tâlhăria ori influențarea declarațiilor în context de violență în familie.

Din nou, se recurge, în cazul ambelor alineate, la majorarea limitelor de pedeapsă cu o pătrime, ceea ce poate conduce la un sistem progresiv de majorări, dacă se reține alin. (2¹) al art. 193 sau 194 C.pen. – cu o treime, apoi cu o pătrime.

O precizare privind punerea în mișcare a acțiunii penale în situația în care se reține lovirea în condițiile art. 195¹ C.pen. este făcută de legiuitor în cuprinsul art. 199 alin. (2) C.pen., care reglementează violența în familie și pe care o vom analiza în secțiunea corespunzătoare⁶².

III. MODIFICĂRILE ADUSE CODULUI PENAL ÎN MATERIA INFRAACȚIUNII DE VIOLENȚĂ ÎN FAMILIE

Întreg articolul 199 C.pen. este modificat, prin referirea și la art. 195¹ C.pen. (1), obligativitatea punerii în mișcare a acțiunii penale din oficiu pentru lovirea comisă asupra unui membru de familie (2) și menținerea, într-un alineat distinct, a posibilității punerii în mișcare a acțiunii penale din oficiu în cazul vătămării corporale din culpă a unui membru de familie (3).

1. Referirea la art. 195¹ C.pen. în cadrul violenței în familie

În primul rând, alin. (1) a fost modificat pentru a face trimitere și la art. 195¹ C.pen. Efectul rămâne identic, respectiv mărirea maximului special cu o pătrime. Prin urmare, de pildă, lovirea unui membru de familie, în public, dacă se produc leziuni traumatice sau este afectată sănătatea unei persoane, a cărei gravitate este evaluată prin zile de îngrijiri medicale de 10 zile, fapta fiind comisă ca formă de exercitare a controlului sau dominației ca urmare a faptului că făptuitorul se află ori s-a aflat într-o relație de căsătorie cu victima, se va pedepsi cu o pedeapsă cu închisoarea între 1-5 ani [potrivit art. 193 alin. (2) C.pen.], ale cărei limite se majorează cu o treime [conform art. 193 alin. (2¹) C.pen.], cu o pătrime [ca efect al reținerii art. 195¹ alin. (1) C.pen.], iar maximul astfel obținut se va majora cu o pătrime [conform art. 199 alin. (1) C.pen., dacă îl considerăm aplicabil împreună cu art. 195¹ C.pen.]. Credem totuși că această modalitate de stabilire a pedepselor, care implică multiple majorări succesive, ar trebui evitată.

2. Obligativitatea punerii în mișcare a acțiunii penale din oficiu pentru lovirea comisă asupra unui membru de familie. Referirea eronată, în art. 199 alin. (2) C.pen., la art. 195¹ C.pen.

În ceea ce privește alin. (2), se prevede că „în cazul infracțiunii prevăzute la art. 193 săvârșite asupra unui membru de familie sau în condițiile prevăzute la art. 195¹, acțiunea penală se pune în mișcare din oficiu”.

Cu privire la *prima ipoteză*, care are în vedere referirea la art. 193 C.pen., potrivit Expunerii de motive a Legii, „la articolul 199 Cod Penal (...) se înlătură dispoziția care lăsa la latitudinea organului de urmărire penală acțiunea penală din oficiu. Statul își asumă obligația

⁶² A se vedea *infra*, cap. III pct. 2.

să protejeze victima violenței domestice și a violenței de gen, mai presus de voința victimei, deci chiar dacă aceasta cooperează sau își retrage plângerea, așa cum s-a stabilit în jurisprudența CEDO.”

Din punct de vedere tehnic, dacă legiuitorul dorea să renunțe la plângerea prealabilă în cazul infracțiunii de violență în familie raportată în modalitatea lovirii comise asupra unui membru de familie, era suficient să elimine referirea la art. 193 C.pen. din cuprinsul art. 199 alin. (2) C.pen. și să justifice această eliminare în Expunerea de motive. Ca infracțiune distinctă (cu un *nomen juris* propriu), în absența unei precizări exprese privind plângerea prealabilă, violența în familie ar fi fost supusă principiului oficialității, așa cum se întâmplă, de exemplu, în cazul ultrajului ori al ultrajului judiciar raportate la amenințare ori lovire. Este ca și cum legiuitorul ar insera câte un aliniat în cazul tuturor infracțiunilor în cazul cărora nu este incidentă plângerea prealabilă prin care să menționeze că acțiunea penală se pune în mișcare din oficiu.

Trecând peste aspectele tehnice, pe fond, se observă că modificarea legislativă vine în contextul unor dezbateri care datează de multă vreme pe marginea acestui subiect. În doctrină (cu privire la eliminarea posibilității împăcării în cazul violenței în familie) s-a arătat, de pildă că *„dacă victima unei loviri (...) nu este membru de familie în raport cu făptuitorul, aceasta beneficiază din plin de dreptul de dispoziție asupra acțiunii penale: ea poate să nu depună plângere prealabilă împotriva făptuitorului sau, dacă o depune, poate să se răzgândească și să o retragă, în condițiile legii (art. 158 C.pen.). În ambele cazuri, răspunderea penală a făptuitorului este înlăturată. Dacă victima este membru de familie, dreptul de dispoziție îi este „anulat” deoarece, în cazul în care nu dorește să depună plângere prealabilă împotriva făptuitorului (fiul, spre exemplu), există posibilitatea ca acțiunea penală să fie pusă în mișcare din oficiu, contra voinței sale, și, în condițiile modificării, nu mai are posibilitatea să împiedice tragerea la răspundere penală a făptuitorului, prin împăcare. Nu văd de ce, un cetățean ar putea să-și exercite „dreptul de clemență” cu privire la un „străin”, iar un alt cetățean nu ar putea să-și exercite același drept cu privire la un „membru de familie”⁶³. Și în avizul Consiliului Superior al Magistraturii pe marginea propunerii de Lege, în legătură deci cu punerea în mișcare a acțiunii penale din oficiu în toate cazurile, s-a subliniat că *„sub imperiul reglementării propuse, ar urma ca persoana vătămată să nu poată decide cu privire la punerea în mișcare sau la continuarea exercitării acțiunii penale față de un membru de familie (de exemplu, părinte, copil sau frate/soră) în timp ce o astfel de posibilitate este recunoscută în raport cu alte persoane, cu care persoana vătămată nu se află în relații la fel de apropiate”*.⁶⁴*

Între timp (chiar între perioada depunerii proiectului Legii și adoptarea sa), legiuitorul făcuse încă „un pas înainte”, prin introducerea art. 158 alin. (5) C.pen., care prevede că *„în cazul infracțiunilor prevăzute la art. 193 și art. 196 săvârșite asupra unui membru de familie, retragerea plângerii penale (prelabile? – n.n.) nu produce efecte.”*⁶⁵ Introducând acum obligativitatea punerii în mișcare a acțiunii penale din oficiu pentru violența în familie raportată la art. 193 C.pen., în mod evident, referirea la această din urmă infracțiune ar fi

⁶³ A se vedea V. Cioclei, *Violența în familie, o nouă țintă a politicii penale populiste*, în AUBD – Forum Juridic nr. 3/2020, disponibil la [această adresă](#).

⁶⁴ A se vedea avizul disponibil la [această adresă](#).

⁶⁵ Alin. (5) a fost introdus prin Legea nr. 232/2025 pentru modificarea și completarea Legii nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței domestice, precum și pentru completarea art. 158 din Legea nr. 286/2009 privind Codul penal (M.Of. nr. 1164 din 16 decembrie 2025).

trebuie eliminată din cuprinsul art. 158 alin. (5) C.pen. Sunt, din nou, actuale cuvintele domnului profesor Cioclei, care arăta următoarele: „Ceea ce nu înțelege „legiuitorul nostru” (printre altele) este că nu poți trata Codul penal ca pe o Carte de bucate unde, dacă la o nouă ediție, mai adaugi puțin piper la rețeta pentru sarmale, poți eventual să o strici pe aceasta, dar rețeta pentru fasole cu ciolan rămâne la fel de bună. În cazul legii penale, în general, și cu atât mai mult în cazul Codului penal, dacă pui „puțin piper în plus” într-un text (articol), nu riști să strici doar textul respectiv ci, poți altera multe alte texte, sau chiar principii...”

Dincolo de aceste aspecte, menționăm că este foarte adevărat că problema neintroducerii (sau a retragerii) plângerii prealabile în cazul violenței în familie (mai ales a celei exercitate asupra femeilor) ca urmare a presiunilor ori chiar a constrângerii autorului sau a familiei acesteia este una serioasă și care trebuie rezolvată, mai ales întrucât este posibil, într-adevăr, ca o astfel de situație să preceadă fucidul. În acest sens, în jurisprudența Curții europene a drepturilor omului s-a reținut, de pildă, că „deși gama de sancțiuni administrative posibile pentru lovire include detenția de până la cincisprezece zile, în majoritatea cazurilor administrative instanțele au preferat aplicarea unei amenzi de aproximativ șaptezeci de euro (...). Curtea consideră că această sancțiune poate avea un efect disuasiv redus sau chiar inexistent și nu oferă nicio protecție victimei împotriva repetării violenței domestice. **În ceea ce privește argumentul potrivit căruia condamnările fuseseră anterior dificil de obținut din cauza retragerii plângerilor de către victimă, Curtea reiterează că organele de urmărire penală ar fi trebuit să poată continua procedurile în interes public, indiferent de retragerea plângerilor de către victimă (a se vedea Opuz împotriva Turciei, nr. 33401/02, § 145, CEDO 2009, și Volodina, citată anterior, § 84). Victimele nu pot fi învinuite pentru eșecul statului de a institui un cadru legislativ adecvat care să permită ca autorii să fie urmăriți penal și trași la răspundere pentru actele de violență. Guvernul nu a explicat presupusele avantaje ale dezincriminării faptelor de lovire în raport cu posibilitatea urmăririi penale din oficiu a acestor infracțiuni în dreptul penal. Această din urmă soluție ar fi fost, de asemenea, în concordanță cu Recomandarea Rec(2002)5 a Consiliului Europei și cu obligațiile Rusiei în temeiul Convenției CEDAW (a se vedea Volodina, citată anterior, §§ 59, 65 și 84).”⁶⁶ – subl. ns.**

Nu credem totuși că soluția găsită de legiuitor este potrivită în toate ipotezele (indiferent de relația autor - victimă) și nu în cazul art. 193 alin. (1) C.pen. (când nu există zile de îngrijiri medicale). Astfel, dacă tatăl i-a dat o palmă fiului de 18 ani, în toate situațiile procurorul este cel care va decide dacă renunță la urmărire penală ori dacă va continua cercetările; chiar dacă problema care se pune nu este una de lipsă de rezonabilitate a organelor de urmărire penală, chiar și o renunțare la urmărire penală presupune totuși întocmirea unei ordonanțe și confirmarea de către judecător, ceea ce generează costuri și timp irosit. Este posibil ca, departe de a avea efectul scontat, o astfel de reglementare să conducă la comiterea altor infracțiuni – de pildă, influențarea declarațiilor – dar și la o interpretare extensivă a motivelor de clasare ori de achitare, a circumstanțelor atenuante sau a unor noțiuni tot mai des utilizate în jurisprudență în legătură cu alte infracțiuni (de exemplu, *ultima ratio*).

Lecturând textul de lege în continuare, observăm că acțiunea penală se pune în mișcare din oficiu nu doar pentru lovirea comisă împotriva unui membru de familie ci, așa cum prevede art. 199 alin. (2) C.pen. în *a doua ipoteză*, și pentru lovirea comisă în condițiile

---

⁶⁶ A se vedea CtEDO, cauza *Tunikova și alții c. Rusia*, hotărârea din 14 decembrie 2021, disponibilă la [această adresă](#), par. 92.

prevăzute la art. 195¹ C.pen. Din punctul nostru de vedere, reglementarea punerii în mișcare a acțiunii penale din oficiu pentru varianta prevăzută de art. 195¹ C.pen. în cadrul unui articol care se referă la violența în familie este eronată⁶⁷, câtă vreme lovirea comisă în condițiile art. 195¹ C.pen. nu are în vedere doar un membru de familie (iar atunci când se comite împotriva unei astfel de persoane, referirea la art. 193 C.pen. – din prima ipoteză a art. 199 alin. (2) C.pen. – acoperă deja această situație). Nici măcar trimiterea la vătămarea corporală din culpă din prezentul alin. (3) – anterior alin. (2) – nu poate justifica acest lucru, tocmai pentru că, așa cum am arătat, art. 195¹ C.pen. nu are în vedere doar fapte comise împotriva membrilor de familie. Prin urmare, dacă legiuitorul a considerat că, pentru art. 195¹ C.pen. este nevoie de o precizare în sensul punerii în mișcare a acțiunii penale din oficiu [nefiind clar, față de succesiunea textelor de lege, dacă art. 193 alin. (3) C.pen. s-ar fi aplicat și în cazul noii agravante], atunci precizarea trebuia inserată în cadrul art. 195¹ C.pen. Soluția din prezent deschide, în mod nejustificat, calea pentru adăugarea, în cadrul infracțiunii de violență în familie, și a altor ipoteze pentru care legiuitorul ar vrea ca acțiunea penală să se pună în mișcare din oficiu – de pildă, dacă amenințarea este comisă în prezența unui minor, dacă hărțuirea este realizată ca formă de control sau dominație – chiar dacă nu ar fi comise împotriva unui membru de familie.

3. Menținerea posibilității punerii în mișcare a acțiunii penale din oficiu în cazul vătămării corporale din culpă a unui membru de familie

Ca urmare a schimbării de optică a legiuitorului privind punerea în mișcare a acțiunii penale pentru infracțiunea de lovire sau alte violențe, a fost creat un alineat nou, care prevede că „*în cazul infracțiunii prevăzute la art. 196 săvârșite asupra unui membru de familie acțiunea penală poate fi pusă în mișcare și din oficiu.*” De menționat că, în propunerea inițială, se dorea ca acțiunea penală să se pună în mișcare din oficiu și pentru infracțiunea de vătămare corporală din culpă, dar Senatul nu a adoptat această soluție, fiind menținută abordarea existentă.

Întrucât nu există alte modificări, facem trimitere la cele deja analizate de doctrină în legătură cu posibilitatea punerii în mișcare a acțiunii penale din oficiu în cazul vătămării corporale din culpă a unui membru de familie și eliminarea posibilității împăcării într-o astfel de ipoteză⁶⁸, precum cu lipsirea de efecte a retragerii plângerii prealabile, astfel cum prevede în prezent art. 158 alin. (5) C.pen.

IV. MODIFICĂRILE ADUSE CODULUI PENAL ÎN MATERIA INFRACTIUNILOR CONTRA LIBERTĂȚII ȘI INTEGRITĂȚII SEXUALE COMISE ÎMPOTRIVA MAJORILOR

În ceea ce privește infracțiunile contra libertății și integrității sexuale comise împotriva majorilor, Legea elimină necesitatea plângerii prealabile în cazul infracțiunii de viol (1) și agresiune sexuală, introducând însă posibilitatea împăcării pentru aceasta din urmă (2). În

⁶⁷ În avizul Consiliului Superior al Magistraturii, cit. supra, se arată că „*trimiterea la art. 195¹ ar trebui să vizeze doar alineatul (1) al acestui articol, întrucât în ipoteza prevăzută la alineatul (2) - când fapta este săvârșită în prezența unui minor, nu există nicio rațiune ca doar pentru acest motiv acțiunea penală să poată fi pusă în mișcare din oficiu.*”

⁶⁸ A se vedea V. Cioclej, *Violența în familie, o nouă țintă a politicii penale populiste*, în AUBD – Forum Juridic nr. 3/2020, cit. supra.

Expunerea de motive se arată că rațiunea modificării privind plângerea prealabilă în cazul infracțiunii de violență în familie este aceeași „și pentru înlăturarea condiției privind formularea plângerii prelabile pentru infracțiunile sexuale săvârșite asupra victimelor majore, infracțiuni a căror gravitate este recunoscută inclusiv prin imprescriptibilitatea răspunderii penale.”

1. Eliminarea necesității plângerii prelabile în cazul infracțiunii de viol

Necesitatea plângerii prelabile în cazul infracțiunii de viol în varianta tip – art. 218 alin. (1) C.pen. a fost apreciată de doctrină ca fiind justificată, „având în vedere că, odată cu libertatea vieții sexuale, sunt lezate și alte valori ce țin de libertatea psihică, de onoare și demnitate, de viața intimă a persoanei”⁶⁹.

În opinia redactorilor Legii, așa cum am văzut, eliminarea plângerii prelabile are aceeași justificare ca în cazul violenței domestice, respectiv că „Statul își asumă obligația să protejeze victima violenței domestice și a violenței de gen, mai presus de voința victimei, deci chiar dacă aceasta cooperează sau își retrage plângerea, așa cum s-a stabilit în jurisprudența CEDO”. La aceasta se adaugă, așa cum am văzut, faptul că răspunderea penală pentru infracțiunea de viol este, din anul 2020, imprescriptibilă⁷⁰, fiind dificil de justificat un termen de 3 luni pentru tragerea la răspundere penală a făptuitorului în condițiile în care violul se poate cerceta și judeca oricând. Adăugăm noi, totodată, că art. 15 alin. (5) din Directiva (UE) 2024/1385 privind combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice⁷¹, care trebuie transpusă până în iunie 2027, prevede că „statele membre se asigură că cercetarea sau urmărirea penală a violului nu este condiționată de reclamarea actului sau de depunerea unei plângeri de către victimă sau de reprezentantul acesteia și că procedurile penale nu sunt întrerupte pentru simplul motiv că reclamația sau plângerea a fost retrasă.”

Fără a intra în alte discuții privind oportunitatea renunțării la plângere prealabilă, inutile mai ales în lumina celor prevăzute în Directivă, notăm doar că, deși este corect că în multe situații de femucid (a cărui prevenire este scopul Legii) există un istoric de violență sexuală conjugală, nu credem că modificarea legislativă are legătură directă cu femucidul, dat fiind că acțiunea penală pentru viol comis asupra unui membru de familie se pune în mișcare din oficiu și înainte de modificarea legislativă. Situația – deci și justificarea – diferă de cea care există în cazul violenței în familie, infracțiune în cazul căreia, într-adevăr, punerea în mișcare a acțiunii penale din oficiu nu era o obligație a procurorului. Desigur, pot exista și situații de viol în varianta tip care au la bază motive de gen ori sunt determinate, pentru autor, de ieșirea dintr-o relație și în cazul cărora victima nu (mai) este membru de familie în sensul legii penale, urmate de omor, dar nu aceasta este situația tipică de femucid întâlnită în practică.

Dincolo de aceste aspecte, abrogarea art. 218 alin. (5) C.pen. este, în opinia noastră, alături de modificarea care vizează violența în familie și de cea pe care o vom analiza în cazul infracțiunii de agresiune sexuală, singura care va avea un efect palpabil și imediat. Prin urmare, chiar dacă nu se reține vreuna din variantele agravate, acțiunea penală va fi pusă în mișcare întotdeauna din oficiu pentru infracțiunea de viol.

⁶⁹ A se vedea V. Cioclei, Drept penal. Partea specială I, cit. supra, p. 217.

⁷⁰ Pentru critica extinderii listei infracțiunilor în cazul cărora răspunderea penală este imprescriptibilă, a se vedea V. Cioclei, Aspecte critice referitoare la Proiectul de Lege nr. 153/2021, pentru modificarea și completarea Codului penal sau Virusul 3P lovește din nou, disponibil la [această adresă](#).

⁷¹ Disponibilă la [această adresă](#).

Desigur, modificarea se aplică doar pentru infracțiunile de viol care vor fi comise după intrarea în vigoare a Legii, în aplicarea principiului legii penale mai favorabile. În acest sens, în doctrină s-a arătat că „*regula neretroactivității nu se limitează însă la legea de incriminare, ci este incidentă în cazul oricărei legi care poate agrava situația inculpatului. Astfel, legea care majorează pedeapsa pentru fapta comisă, legea care instituie o circumstanță agravantă, legea care face fapta urmăribilă din oficiu după ce anterior era urmăribilă la plângerea prealabilă, legea care suprimă o circumstanță atenuantă sau reduce efectele acesteia nu vor putea fi aplicate decât faptelor comise după intrarea lor în vigoare*” și „*într-adevăr, deși plângerea prealabilă are și valențe procedurale, ea trebuie considerată ca fiind o instituție de drept material, supusă principiului retroactivității legii mai favorabile*”⁷².

2. Eliminarea necesității plângerii prealabile în cazul infracțiunii de agresiune sexuală și introducerea posibilității împăcării

O modificare similară – și pentru aceleași motive – intervine în cazul infracțiunii de agresiune sexuală în varianta tip, pentru care se elimină necesitatea plângerii prealabile. În schimb, Comisia juridică și Comisia specială comună au modificat alin. (5) al art. 219 C.pen. pentru a prevedea următoarele: „*Pentru fapta prevăzută la alin. (1) împăcarea înlătură răspunderea penală.*”

Singurul avantaj al acestei modificări este că victima nu mai este ținută de termenul de 3 luni pentru introducerea plângerii prealabile; procesul penal poate porni oricând, iar acesta poate fi oprit prin împăcare, care însă depinde și de voința făptuitorului, întrucât împăcarea este bilaterală. Este discutabil dacă este indicat ca singura cale prin care victima unei agresiuni sexuale să poate opri procesul penal e să se împace cu agresorul său; departe de a fi o formă de justiție restaurativă, împăcarea se poate dovedi o nouă formă de umilire a victimei (și poate chiar de victimizare secundară), la care o obligă legea penală. Poate că o variantă mai bună ar fi fost o derogare de la regulile privind termenul de introducere a plângerii prealabile, pentru a i se permite victimei să o formuleze oricând (sau într-un termen foarte larg).

V. MODIFICAREA ADUSĂ CODULUI PENAL ÎN MATERIA INFRACTIUNII DE VIOLARE DE DOMICILIU

Cu privire la infracțiunea de violare de domiciliu, singura modificare care intervine este că plângerea prealabilă va fi o condiție pentru punerea în mișcare a acțiunii penale doar în cazul variantei tip; în concepția Legii, acțiunea penală pentru varianta agravată, prevăzută la art. 224 alin. (2) C.pen. se pune în mișcare din oficiu. Și această modificare se aplică doar infracțiunilor comise după intrarea în vigoare a Legii.

Dacă o astfel de abordare a fost considerată potrivită de legiuitor (deși ea era determinată mai ales de propunerea, neadoptată în cele din urmă, de introducere a unei noi variante agravate, pe care o vom explica în cele ce urmează), din rațiuni de simetrie, dar mai ales pentru că poate viza și locul unde victima își desfășoară activitatea profesională (și față

---

⁷² A se vedea F. Streteanu, D. Nițu, *Drept penal. Partea generală*. Vol. I, Ed. Universul Juridic, București, 2014, p. 110 și doctrina acolo citată.

de care autorul poate avea interdicție de a se apropia), ar fi trebuit modificat în același sens și art. 225 alin. (3) C.pen., care se referă la infracțiunea de violare a sediului profesional.

Cealaltă propunere de modificare a art. 224, care fusese și adoptată de Camera Deputaților, viza introducerea a unei noi variante agravate, având următorul conținut: „În cazul în care fapta este săvârșită de o persoană căreia i-a fost impusă obligația de a nu se apropia de acea locuință, încăpere, dependință sau loc împrejmuit ținând de acestea ori de a nu se afla în localitatea sau zona în care se află acestea, printr-un ordin de protecție, ordin de protecție provizoriu, ordin european de protecție, printr-o măsură preventivă, măsură educativă sau prin orice altă măsură ori interdicție stabilită printr-o hotărâre judecătorească, pedeapsa este închisoarea de la unu la 5 ani”. Se prevedea, de asemenea, că, dacă fapta constituie prin ea însăși o infracțiune, se aplică regulile privind concursul de infracțiuni.

Textele au fost eliminate de Comisia juridică și Comisia specială comună cu motivarea că există o „suprapunere cu infracțiunea prevăzută la art. 47 alin. (1) din Legea nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței domestice”. Infracțiunea prevăzută de acest articol sancționează încălcarea de către persoana împotriva căreia a fost emis un ordin de protecție a oricăreia dintre măsurile prevăzute la art. 38 alin. (1), (4) și (5) lit. a) și b) și dispuse prin ordinul de protecție. Suprapunerea la care se referă Comisiile ar putea interveni mai ales în raport cu art. 38 alin. (1) lit. a)-c), e) și f)⁷³, dar și în raport cu alte infracțiuni [neexecutarea sancțiunilor penale, nerespectarea hotărârilor judecătorești în modalitatea prevăzută de art. 287 alin. (1) lit. h) C.pen.] ori chiar de unele sancțiuni/măsuri (înlocuirea controlului judiciar cu măsura arestului la domiciliu sau a arestării preventive ori prelungirea sau înlocuirea măsurilor educative neprivative de libertate). Deși este adevărat că pot exista suprapuneri ale agravantei care fusese propusă cu alte infracțiuni în unele situații, acesta nu este, *per se*, un argument pentru respingerea ei, fiind cunoscute și alte cazuri în care legiuitorul prevede expres soluția concursului de infracțiuni (de exemplu, în cazul înșelăciunii prin folosirea de calități mincinoase sau alte mijloace frauduloase⁷⁴, al uciderii sau vătămării corporale din culpă ca urmare a nerespectării dispozițiilor legale ori a măsurilor de prevedere pentru exercițiul unei profesii sau meserii ori pentru efectuarea unei anumite activități etc.). În ceea ce privește faptul că, pentru aceeași conduită s-ar reține și o infracțiune și s-ar aplica și o sancțiune (înlocuirea măsurii preventive cu una mai gravă), situația există și în cazul evadării

⁷³ Potrivit art. 38 alin. (1):

„Persoana a cărei viață, integritate fizică sau psihică ori libertate este pusă în pericol printr-un act de violență din partea unui membru al familiei poate solicita instanței ca, în scopul înlăturării stării de pericol, să emită un ordin de protecție prin care să se dispună, cu caracter provizoriu, una ori mai multe dintre următoarele măsuri - obligații sau interdicții:

a) evacuarea temporară a agresorului din locuința familiei, indiferent dacă acesta este titularul dreptului de proprietate;

b) reintegrarea victimei și, după caz, a copiilor, în locuința familiei;

c) limitarea dreptului de folosință al agresorului numai asupra unei părți a locuinței comune atunci când aceasta poate fi astfel partajată încât agresorul să nu vină în contact cu victima; (...)

e) obligarea agresorului la păstrarea unei distanțe minime determinate față de victimă, față de membrii familiei acesteia, astfel cum sunt definiți potrivit prevederilor art. 5, ori față de reședința, locul de muncă sau unitatea de învățământ a persoanei protejate;

f) interdicția pentru agresor de a se deplasa în anumite localități sau zone determinate pe care persoana protejată le frecventează ori le vizitează periodic; (...).”

⁷⁴ Pentru constituționalitatea clauzelor de reținere a concursului de infracțiuni și analiza jurisprudenței Curții Constituționale privind infracțiunea de înșelăciune, a se vedea I. Borlan, op. cit., p. 333 și urm.

din arest la domiciliu – art. 285 alin. (3) lit. c) C.pen.⁷⁵ Desigur, alte motive puteau justifica eliminarea variantei agravate, dar strict din punct de vedere tehnic, suprapunerea nu constituie un argument suficient.

CONCLUZII

Citorul acestui material poate lesne observa că, dacă în materia infracțiunilor contra vieții, analiza a vizat aspecte mai degrabă de fond, privind termenii folosiți, capitolele II-V abundă în aspecte tehnice, cifre care redau articolele din Codul penal, (ne)corelări și probleme privind aplicabilitatea noilor reglementări. S-ar putea replica că există o reticență personală (sau a mediului academic și nu numai) atunci când este vorba de modificarea legii penale, în logica lui Caragiale: „*să se revizuiască, primesc! Dar să nu se schimbe nimica*” sau că este ușor să critici și atât. Fără a nega bunele intenții din spatele unor propuneri legislative – inclusiv a legii analizate - ceea ce încercăm să spunem, de multă vreme, este însă că modificările legislative (și în special cele în materie penală) trebuie să se realizeze (i) pe baza unor studii care să releve oportunitatea lor și (ii) într-un mod profesionist, integrat, cu luarea în considerare a întregii legislații (penale ori de altă natură) și mai ales nu prin legi disparate care să determine necorelări și probleme de interpretare.

(i) Cu privire la *prima problemă*, referitor la agravantele nou introduse, așa cum am arătat, din practica judiciară studiată nu am identificat situații în care instanțele să fi aplicat maximul special al pedepsei *prevăzute de lege* pentru fapte care nu conțineau agravările adoptate acum, dar în care să fi dorit să aplice pedepse mai mari, astfel încât să fie necesară o agravare a regimului sancționator. Dacă pedepsele *aplicate* sunt considerate mici, pe baza anumitor cazuri identificate în jurisprudență, atunci ar fi trebuit realizat un studiu extensiv care să concluzioneze dacă este vorba de o problemă națională, individuală sau care apare la nivelul anumitor instanțe, caz în care soluțiile erau diferite (ex. formare continuă a magistraților). Dacă scopul agravantelor este prevenția, din nou, acest aspect ar fi trebuit să fie demonstrat de studii care să arate că pedepsele mai mari reduc femicidele sau violențele ce o preced; în caz contrar, rezultă că ne aflăm din nou în prezența a ceea ce am desemnat prin sintagma *drept penal simbolic*. Așa cum am arătat însă, experiența statelor care au înăsprit regimul sancționator ori au prevăzut chiar o infracțiune distinctă de femicid nu susțin o concluzie în sensul unui efect disuasiv important⁷⁶.

Am indicat, încă din titlu, că prezentul material reprezintă o analiză *preliminară* tocmai pentru că este greu de evaluat impactul modificărilor privind agravantele nou introduse. Mai

---

⁷⁵Așa cum am mai arătat (a se vedea A.R. Trandafir, în C. Rotaru, A.R. Trandafir, V. Cioclei, Drept penal. Partea specială II. Curs tematic, cit. supra, p. 232), această reglementare a fost criticată în lumina principiul minimeii intervenții a dreptului penal, apreciindu-se că înlocuirea arestului la domiciliu cu arestarea preventivă era suficientă și proporțională, modificarea legislativă nefăcând altceva decât să exprime neputința statului de a achiziționa brățări electronice (situație care persistă și la 5 ani de la adoptarea legii care a introdus varianta prevăzută de art. 285 alin. (3) lit. c) C.pen.). A se vedea, pentru aceste aspecte, I. Vișinescu, Aspecte critice cu privire la dispozițiile de drept penal substanțial introduse prin Legea nr. 146/2021 privind monitorizarea electronica în cadrul unor proceduri judiciare și execuționale penale, în A. Zarafiu (coord.), In Honorem Anastasiu Crișu. Probleme controversate și actuale în dreptul românesc, Ed. Hamangiu, București, 2022, p. 361 și urm. Autorul consideră textul neconstituțional, fiind sesizată Curtea Constituțională cu o excepție de neconstituționalitate (a se vedea Jud. Sectorului 5, Secția penală, încheierea din 8.04.2022, nepublicată).

⁷⁶A se vedea mai ales experiența statelor sud-americane, detaliată în A.R. Trandafir, Naming to fight it. Femicid, feminicid, legicid în România anulul 2025, cit. supra.

exact, cred că întrebările la care trebuie să răspundem sunt următoarele: în absența modificărilor Codului penal în cazul infracțiunilor contra vieții și a introducerii art. 195¹, celelalte prevederi (art. 1-5 și 8 din Lege), a căror utilitate nu o contestăm (nefiind, de altfel, analizată în prezentul material), ar fi fost insuficiente pentru scopul propus? Determină modificarea Codului penal sub aceste aspecte prevenirea femicidului și a violențelor ce îl preced, astfel cum își propune Legea chiar din titlul ei? Erau aceste fapte insuficient combătute *prin mijloace care țin de Codul penal*? Fără un studiu aprofundat în spate, intuiția noastră este că, mai degrabă, problemele țin de aplicarea legii (nu doar a celei penale) decât de existența sau nu a unor agravante. De pildă, ar putea fi cercetate soluțiile de clasare și de renunțare la urmărire penală pentru fapte de violență, obligațiile care însoțesc măsurile preventive ori ordinele de protecție și modalitatea în care nerespectarea acestora este investigată în practică⁷⁷ sau încadrările în infracțiunea de lovire sau alte violențe în situații care pot reprezenta, de fapt, tentative la omor. De asemenea, în cadrul Conferinței privind violența de gen comisă împotriva femeilor, organizată de Facultatea de Drept a Universității din București și Institutul Național al Magistraturii la 14 ianuarie 2026, s-a arătat că în niciun caz în care victima a ales să poarte brățară de protecție nu a fost comis un femicid⁷⁸. În plus, în situațiile de femicid mediatizate, știm că fapta a fost comisă la capătul unui lung șir de violențe și amenințări, iar autorul avusese deja contact cu instituțiile statului, ceea ce reprezintă, de multe ori, „tot atâtea șanse ratate” de a preveni faptele de o gravitate deosebită. Acestea ar fi, așadar, direcțiile principale de acțiune în vederea prevenției.

(ii) Referitor la necesitatea unei *abordări integrate și coerente* a eventualelor intervenții legislative asupra legii penale, pe care am mai subliniat-o și în alte materii⁷⁹, am arătat deja deficiențele Legii, inclusiv cum se modifică art. 199 alin. (2) C.pen. fără a se ține cont de existența art. 158 alin. (5) C.pen. introdus între timp, dar și de faptul că Ministerul Justiției lansase deja o consultare publică privind omorul calificat prin preluarea circumstanței agravante prevăzute la art. 77 lit. h) C.pen., anterior depunerii proiectului de lege privind prevenirea femicidului. Este relevant, totodată, că a doua zi după adoptarea Legii de către Camera Deputaților, a fost depusă la Senat o propunere de lege care modifică infracțiunea de hărțuire sexuală⁸⁰; senzația pe care o avem este că nu se termină o modificare și apare alta. De altfel, în contextul în care legiuitorul român trebuie să transpună Directiva (UE) 2024/1385 până în iunie 2027, o parte dintre aspectele reglementate de Lege sunt conținute și în Directivă (ex. colectarea datelor, posibilitatea introducerii unor circumstanțe agravante, plângerea prealabilă în cazul violului, evaluarea riscului), ne întrebăm dacă nu ar fi fost mai bine ca modificările legislative (sau cel puțin cele care nu erau urgente) să fi fost făcute împreună, în cadrul procesului de transpunere a Directivei.

Asistăm, de câțiva ani, la un adevărat „asalt” asupra Codului penal și, oricât de mult am spune-o, nu pare a fi suficient: **dacă vrem să schimbăm cu adevărat ceva, nu aceasta este**

⁷⁷ Facem, în acest sens, trimitere și la jurisprudența recentă citată la începutul materialului, în care se arată că „infracțiunea de nerespectare a ordinului de protecție este o formă incipientă de manifestare a violenței de gen, iar tolerarea ei ar putea încuraja perpetuarea unor tipare comportamentale periculoase, cu potențial de escaladare către forme severe de violență domestică sau chiar femicid”. A se vedea Jud. Zalău, s.pen. nr. 435/2025 din 12.11.2025, cit. supra; Jud. Zalău, s.pen. nr. 22/2026 din 16.01.2026, cit. supra.

⁷⁸ A se vedea înregistrarea conferinței, disponibilă la [această adresă](#).

⁷⁹ A se vedea A.R. Trandafir, V.R. Gherghe, Despre nevoia unei abordări coerente în materia măsurilor asigurătorii dispuse în procesul penal. 18 propuneri de modificare a Codului de procedură penală, în AUBD – Forum Juridic nr. 1/2024, disponibil la [această adresă](#).

⁸⁰ A se vedea informațiile disponibile la [această adresă](#).

calea sau nu cea mai importantă cale. Dacă este adevărat că unele modificări ale Codului se impun, credem că trebuie evitat ca privirea în Codul penal să fie ca la tenis, adică să se evite încadrări de forma: art. 199 rap. la art. 193 alin. (2), (2¹) rap. la art. 195¹ C.pen., care să determine, așa cum am arătat, majorarea pedepsei de la 1-5 ani [art. 193 alin. (2) C.pen.] cu o treime [art. 193 alin. (2¹) C.pen.], o pătrime [art. 195¹ alin. (1) C.pen.], iar apoi maximul special astfel obținut să se majoreze cu o pătrime [art. 199 alin. (1) C.pen., dacă considerăm aplicabilă și violența în familie]. Dacă adăugăm comiterea faptei și din răzbunare pe motiv că victima a sesizat organele de urmărire penală, a dat declarații ori a prezentat probe într-o cauză (art. 274 C.pen.), nu știu cât de evidentă mai este încadrarea juridică, cu atât de multe trimiteri și indici, după cum nu știu cât de simplă va mai fi modalitatea de calcul al pedepsei, întrucât limitele trebuie majorate iarăși, (și) aici, cu o treime...S-ar putea ca, procedând astfel, atât legea penală, cât și hotărârile judecătorești să devină, în astfel de situații, de necitit – și, aș putea adăuga, *de nepredat* studenților – ori să cuprindă mai multă matematică decât este cazul, iar efectul să fie opus celui avut în vedere la adoptarea unei legi.

Mesajul, pentru viitor desigur, ar fi ca legiuitorul să se oprească puțin din ceea ce uneori pare a fi, într-adevăr, o „jocă de copii”⁸¹ cu Codul penal, să facă un pas înapoi, să apeleze la instituțiile și cercetătorii care pot realiza studii în domeniile pe care le consideră prioritare în materie penală, iar apoi să se „așeze la masă” cu toți actorii implicați pentru a vedea dacă și unde este nevoie de modificări, iar când acestea sunt necesare, să fie scrise cu ajutorul specialiștilor care au o viziune de ansamblu asupra legislației penale. În caz contrar, nu doar că rețeta nu conduce la un produs mai bun, ci s-ar putea chiar să genereze unul alterat...

---

⁸¹ A se vedea, pentru explicații, V. Cioclei, Vârsta de la care începe răspunderea penală și jocul portocalelor. De ce 14 și nu 12, de ce 12 și nu 13?, disponibil la [această adresă](#).